

OVERSIGT

OVER

VIDENSKAPSSELSKAPETS OLDSAKSAMLINGS TILVEKST I 1915
AV SAKER ÆLDRE END REFORMATIONEN

AV

TH. PETERSEN

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER 1915. NR. 8

AKTIETRYKKERIET I TRONDHJEM
1917

1. Økse av skifrig sten av tyknakket form. Helt og fint slepet, men litt avstøtt i nakken og i eggen, navnlig i det ene hjørne. Bredsiderne hvælvnet og svakt facetteret, smalsiderne omtrent plane. 12 cm. lang, 4 cm. bred ved eggen, 2 cm. tyk ved nakken, og 3 cm. bred litt nedenfor denne. F. ved Tømmeraasfossen paa Tømmeraas i Grong i en langs denne gaaende gaardvei, idet en ende av den stak op i et hjulspor. Finderen, en gut, har skaaret sine initialer i den. For c. 20 aar siden blev der c. 200 m. fra samme sted f. en flintdolk, som kom væk og ikke har kunnet gjenfindes. Denne kan ikke være den samme som den i 1874 til museet indkomne flintdolk no. 1370. Indsendt av fanejunker H. Seem (11267).

2. Haandtenshjul av klebersten med flat underside og høit hvælvnet overside. F. paa Størvik, Stoksund (11269).

3. 2 perler av enfarvet blaasort glas, den ene 1,1 cm. lang, den anden kun 0,5 cm. Skal være f. paa Steinvik under Lauvvik, Stoksund (11270).

4. En mindre samling brændte ben, f. ved konservators undersøkelse av resterne av en liten gravrøs paa Svarva, Inderøen. Røsen ligger paa en liten høining i terrænget paa grænsen mellem Svarva og Kverkillen, dog hovedsagelig paa førstnævnte gaards grund. Dens tvermaal har været c. 8 m., høiden ikke over 0,7 m. Midt i røsen og paa Svarvas grund laa en stor, avlang firkantet sten, møneformet paa oversiden. Tæt ind til denne sten langs dens sydside og østsida fandtes de brændte ben spredt paa bunden i kulholdig jord, tættest dog paa sydsiden. Sammen med de brændte ben fandtes ogsaa enkelte ubrændte, som efter professor K. Schreiners velvillige bestemmelse er rester av faar, desuten tænder av en middels stor hund og dele av et hareskelet. Der fandtes ingen oldsaker (11290).

5. En samling ubrændte menneskeknokler f. ved konservators undersøkelse 1914 i en bergkløft, som fører op til et gammelt kalkbrud i Kverkilhaugen straks ovenfor Kverkillen, Inderøen. Kløftens bund er 7—8 m. bred og dækket av fordeltmeste smaa flak av kalksten. For 80—100 aar siden fandt man her ved at ta kalksten (limsten) til kalkbrænding ialt

8 skeletter liggende paa rad efter hinanden under stenene opover kløften. Skeletterne var velbevarte, og kranierne hele. Knoklerne blev, efterhaanden som de fandtes, dels gravet ned paa forskjellige steder i kanten av kløftens bund, og dels puttet ind under store stene. Enkelte av kranierne blev dog opbevaret og var endnu i behold i sogneprest Schübelers tid (1869—1885), men er nu forsvundne. Blandt de nu opsamlede knokler, som er undersøkt av professor K. Schreiner, fandtes ogsaa et issebensstykke av et nyfødt barn. Om disse knoklers alder kan intet sikkert siges. I 1877 fandtes i samme kløft et jern til en geværgaffel med fal og noget længere nede en perle av brunt, ugjennemsiktig glas (T. 1883 f. Cfr. K. Rygh: Fornl. i Nordre T.hjems amt s. 69). Paa Kverkilhaugens top er rester av en gammel varde, som efter sikker tradition er blit benyttet i ufredstider. Fra kløftens søndre kant og et stykke videre sydover sees rester av en mur, som kan skrive sig fra en bygdeborg.

6. En tøndeformet perle av glas, c. 2 cm. lang, 1,5 cm. i tvermaal, med dype længderiffler. Blaa bundfarve med tette hvite bølgeformede tverstriper. Noget defekt særlig i den ene ende og synes at ha været i ild. En ganske lignende perle har samlingen tidligere fra Bjørnes, Overhallen (T. 7379). Skal være f. i en gravhaug paa Dønbjørn, Herøy, Helgeland (11296).

7. Skiveformet haandtenshjul av klebersten med avrundet kant, c. 4 cm. i tvermaal (11297).

8. Et avlangt firkantet redskap av talksten, c. 11 cm. langt, gjennemboret med to huller, et ved hver ende. Maaske et vævlod (11298).

9. En rund, skiveformet sten av talksten, c. 9 cm. i tvermaal, c. 3 cm. tyk. I midten et hul vel 2 cm. i tvermaal. For stor til haandtenshjul; maaske svinghjul til en dril? Lignende redskaper findes ofte ved grundgravninger i Trondhjem (11299).

10. Et vævlod av klebersten (11370).

No. 7—10 f. paa Digre i Bratsberg og skriver sig antagelig fra en gammel hustomt. Lignende fund er tidligere indkommet fra samme gaard. Gave fra gymnasiast Arne Tilseth.

11. Gravfund fra yngre jernalder fra Lyngjem, Kors s., Gryten, Romsdalen.

a. Enegget sverd av jern av typen R. 498. Klingen mangler litt av odden. Dens nuværende længde 74 cm., bredden c. 5,5 cm. Tangens længde 11 cm. Dens spids noget bøiet.

b. Økseblad av jern som R. 561, men uten avsats i bladet. C. 22 cm. langt, bladets bredde ved eggen c. 16 cm., over halssens c. 3,5 cm. I skafthullet sitter gjennembrustede rester av træskaflet.

c. Løvkniv av jern av hovedform som R. 387. Bladets

kordelængde 24,5 cm., tangen c. 19 cm. l. Bladets bredde øverst c. 4 cm. Stykket avviker fra typeeksemplaret ved en vel 1 cm. lang tap, som stikker ut fra bladets ryg ved overgangen til tangen. Langs tangen fastrustedede dele av træskaftet.

d. Langt og smalt knivblad av jern omtrent som R. 407, men uten avsats mellom eggen og tangen. Odden og det ytterste av tangen mangler. Nuværende længde c. 23 cm., derav bladets c. 16 cm.

Oplysninger om dette fund skyldes avdelingsingeniør O. Berner, som paa museets anmodning velvillig undersøkte stedet nærmere. Ved at sammenholde disse med finderens fremgaar det at der ikke har været nogen haug. Sakerne laa c. 1,5 m. under overflaten i et leie av fin sand, medens grunden ellers væsentlig bestod av ler. Graven har ligget mellom linjens pæl 1424 og 1425. Det har været en skeletgrav, og gjenstandene er adskillig forrustet (11315).

12. Bryne av graa kvartsitisk skifer med rektangulært tverrsnit, avbrækket i den ene ende, nu 19 cm. langt. Utvider sig i bredden mot den anden ende, hvor begge bredsider møtes i en meiselformet egg, utvilsomt frembragt ved slit. Saavel de snale som brede sider har været benyttet. Denne meiselformede type av bryner av graa kvartsitskifer tilhører vistnok gjennomgaaende en senere tid. De forekommer saaledes i de trondhjemske byfund. F. under jordarbeide paa Bones i Støren (11320).

13. Spids av graa skifer med noget utfaldende egge, høi midtryk og agnorer. Odden avbrukket. Nu næsten 11 cm. lang, indtil 3 cm. bred. Tangen er bakerst forsynet med to hak, et større omtrent i midten, og et mindre mellom dette og den ene kant. Disse hak maa ha hat samme bestemmelse som de huller som av og til findes anbragt mellom tangen og bladet, og tjent til støtte for skjæftingen (cfr. Oldtiden III, s. 63). I dette tilfælde har senetraaden været trukket under hakkene og har derved hindret spidsen fra at glide ind i skaftet. I stedet for hak forekommer ogsaa en indhuling i enden av tangen, saaledes paa et eksemplar fra Dolmsetviken i Aaffjorden (T. 3653). F. paa Rishaug i Agdenes under jordarbeide i plogdybde straks nord for Laukhaugmoen, 20—25 m. o. h. og c. 200 m. fra sjøen (11322).

14. Liten perle av glas av blaasort grundfarve orneret med et omgaaende zikzakformet baand av grøn farve indenfor en ramme av to brune linjer. F. tillikemed forrustede rester av baatsøm liggende oppe i dagen i den utkastede sand fra toppen av »Laukhaugen« paa Rishaug, Agdenes. »Laukhaugen« er en av de største gravhauger paa disse kanter. Den ligger paa en knaus med frit utsyn over leden, og bestaar væsentlig av sten. Den er nu adskillig destrueret ved tidligere

skattegravning. Efter en ikke utroværdig meddelelse skal der i denne haug for vel en menneskealder siden være fundet en sten-helle beskrevet paa begge sider med runer. Hellen blev imidlertid slaat istykker, og biterne vil vistnok nu vanskelig kunne gjenfindes. Paa en mot sjøen skraanende mo, som strækker sig i en længde av et par hundrede m. syd for denne haug, har der været et større gravfelt. Endnu sees betydelige rester av 3 avlange og 1 rundstensætning og 6—7 røser (11323).

15. Økseblad av jern av den sene type med bredt, tyndt blad, lang hals og skafthullet forlænget til en fal, som her er 17 cm. lang. Bladets bredde ved eggen 19 cm. F. paa Varøstrand i Nærø mellem stenene i en gravrøs, hvor den dog maa være blit henlagt i en senere tid (11324).

16. Økse av sten med skafthul av formen R. 29. Vel 14 cm. lang, 4,5 cm. bred ved eggen, som nedentil er sterkt indadbøiet. Noget usymmetrisk i frontalsnittet, idet den ene smal-side er mere ulbuet end den anden. Overflaten noget forvitret, men stykket synes ellers ikke at være synderlig opskjærpet. F. ved grøftgravning c. 1,5 m. dypt paa Løvaasen ved Julsundet i Frænen, c. 130 m. o. h. og c. 1 km. fra sjøen. Gravfund? Indsendt av hr. bokholder A. L. Kringstad (11328).

17. Avlangt, firkantet led av sølvblik til et brudebelte, 0,4 × 0,25 cm. Paa den forgyldte overside er et ophøiet firkantet midtparti, hvor der indenfor en ramme i ophøiet arbeide er utdrevet i gotiske minuskler navnet **maria**. Omkring dette midtparti gaar en perlerand, som igjen er omgitt av en ophøiet ramme. Stykket skal efter en usikker opgave være fra Inderøen (11332).

18. Dolk av lysgraa flint av formen R. 63 med firesidet grep og smalt blad. 14,5 cm. lang, hvorav c. 8 cm. paa bladet. Dette er ved roten kun litet bredere end grepet, c. 2,5 cm., og smalner jevnt av mot odden. Skaftenden avrundet antagelig ved ildslagning. F. paa Lein i Stadsbygden øverst i Leinslien øst for gaarden under jordarbeide i plogdybde (11334).

19. Økse av sten med skafthul av formen R. 32. 13 cm. lang, c. 6 cm. over eggen, c. 7 cm. over skafthullet. Synes at være betydelig opskjærpet. Overflaten sterkt forvitret. F. paa Buvarp, Namdalseidet, Beitstaden, under stening av en aker (11337).

20. Økseblad av jern av den vanlige sene form med bredt tyndt blad, lang hals og fal, den sidste c. 14 cm. Skal være fra Meldalen (11343).

21. Tyknakket økse av graa flammert flint med hulegg som R. 22. 18 cm. lang, 4,5 cm. bred over eggen, 2,3 cm. ved nakken, som er skraat avskaaret. Bredsiderne noget hvælvet,

i tversnit, og smalsiderne svakt utfaldende i længdesnittet. Usædvanlig smukt eksemplar, slepet over det hele, dog med enkelte gjenstaaende ar efter tilhugningen. Naar undtages en liten flis, som ved et uheld blev avslaat i det ene hjørne, er eggen hel og skarp. F. paa Lille Huseby ved Hoklingen i Aasen c. 100 m. sydvest for gaarden paa den vestre side av veien i et grustak c. 1 m. under overflaten. Findestedet ligger paa ryggen av den morænevold, som strækker sig tvers over dalen og danner skillet mellem Hoklingen og Hammervandet. Her foreligger utvilsomt et gravfund. Fundet kontrollert av konservator (11344). Fig. 1.

22. Nøkkel (?) av jern bestaaende av en 7,5 cm. lang rund ten, helt ombøiet i den ene ende; ved den anden ende er tenen firesidet uthamret og bøiet i ret vinkel, saa der fremkommer en c. 1 cm. lang hake. F. tilikemed et stk. sammensmeltet jern, nogen smuler brændte ben, kul og biter av rødbrændt ler paa Vestre Alstad, Skatval, under anlægget av en avløpsrende ved det nordvestre hjørne av hovedbygningen. Fjeldgrunden dannet her i en dybde av c. 0,6 m. en liten forsænkning og var i en længde av c. 1,6 m. og bredde av c. 0,65 m. dækket av sterkt kulholdig jord, hvori de brændte ben og øvrige gjenstande laa spredt. Denne forsænkning strakte sig omtrent i nord—sydlig retning og var mot syd begrenset av 3 paa tvers stillede store kuppelstene. Ved fortsat gravning fandtes dog ogsaa utenfor disse stene nogen smuler brændte ben, kul og brændt ler. Der er tidligere i disse trakter likesom ogsaa andre steder fundet grave i smaa forsænkninger eller sprækker i fjeldgrunden bestaaende av brændte ben spredt i et kullag. De er gjennemgaaende meget fattige, indeholder som oftest intet eller kun ubetydelig gravgods og er derfor vanskelige at datere, men skriver sig vistnok i regelen fra yngre jernalder. Gave fra hr. gaardbruker Oliver Alstad (11345).

Fig. 1. No. 21. $\frac{3}{4}$.

23. Traugformet slipesten av graa, skifrig sandsten, $0,6 \times 0,3$ m. lang. Stenen er meget regelmæssig formet, avlang firkantet med tilhugne kanter; enderne er avrundet. Kun den ene side har været benyttet. Slipeflaten strækker sig helt ut til stenens ytterkanter, og ved midten er den uthulet i en dybde av indtil 3 cm. F. paa Heimgaard, en part av Rausand i Bremsnes, Kvernes pgd., ved torvstikning c. 2 alen dypt paa bunden av en myr. Myren antages dog tidligere at ha været

a. Fig. 2. No. 25. $\frac{2}{3}$. b

endel høiere, da den ved uttapning er sunket endel. Under stenen var et c. 7 tommer tykt jordlag. Findestedet skal ligge c. 10 m. o. h. I en sandbanke et halvt hundrede m. herfra fandtes i 1908 en noget lignende slipesten, T. 8400 (11346).

24. Brudstk. av et tveegget sverd av jern fra yngre jernalder bestaaende av et $10,5$ cm. skyttelformet nedrehjalt og den øvre del av klingen i en længde av 13 cm. Til klingen, som har været vel 6 cm. bred, hefter der rester av en skede av træ

F. likesom T. 10183 (VSS. 1912, 8, 23) i den nedskredne sand i en grusgrav paa Østre Huseby, Aasen, noget længere inde paa aasryggen end de i 1871 undersøkte hauger (Ab. 1871, 22 ff.). Gave fra hr. gaardbruger Martin Husby (11352).

25. Økse av kvartsitisk skifer, 13,5 cm. lang. Bladet er kileformet med firesidet tversnit og er slepet paa alle fire sider. Det er bredest ved eggen, vel 5,5 cm., og smalner jevnt opovermot nakken. Største tykkelse ved overgangen til nakken, c. 3,3 cm. Eggen sterkt indadbøiet; i dens indre hjørne er et litet stk. avslaat. Nakken 4 cm. lang, tapformet og tildannet ved prikhugning. Den nedre smalside næsten ret, den øvre bøiet indad mot nakken. F. ved markarbeide paa Haukebøen, Akerø, paa nordsiden av Romsdalsfjorden, efter opgivende c. 60 m. o. h. og 400 m. fra sjøen (cfr. no. 50 ndf.). Indsendt av hr. bokholder A. L. Kringstad (11353). Fig. 2.

26. Økse av sten av Nøsttvettype. 11,3 cm. lang, 3,6 cm. bred over eggen og avsmalnende mot nakken, som er noget but. Eggen tilslepen paa den ene side fra et stykke overfor midten, paa den anden side kun i den nedre del, men noget sterkere. Øksen kan dog neppe betegnes som tverøks. Eggen svakt utbuet og litt skjev i forhold til længdeaksen. Utenfor de slepne eggflater er øksens overflate meget uregelmæssig uten synderlig tilhugning. Bredsiderne møtes i den ene sidekant i en egg, medens den anden er mere but. F. paa Bjørnerem, Mien, Otterøen s., Akerø, c. 0,6 m. dypt i en aker. c. 50 m. o. h. og omtrent 500 m. fra sjøen. Indsendt av hr. sogneprest H. Saxlund (11354).

27. 2 stkr. flint, hvorav det ene er en skjerve, medens det andet kunde være en grovt tilhuggen økse (spidsøkse?). Det sidste er c. 7,5 cm. langt, indtil 2,5 cm. tykt, spidst i den ene ende, avbrutt i den anden, med omtrent tresidet tversnit og hele overflaten tilhuggen. F. paa Musdalsvik, Agdenes. Herfra er tidligere inkommet flintfund fra to forskjellige lokaliteter, den ene liggende noget høiere end den anden. Der synes at være aldersforskjel mellem fundene paa disse to pladser, idet fundene fra den øvre plads tør skrive sig fra ældre stenalder (cfr. VSS. 1911, 5, 23 f.). Nogen nærmere opplysning om findestedet for de sidst indkomne flintstkr. foreligger dog endnu ikke. Indsendt av hr. gaardbruger Johan Musdalsvik (11355).

28. C. 300 stkr. flint, omtrent udelukkende arbeidsavfald og større og mindre klumper med avspaltningsflater, tildels med støtmerker i kanterne. Av de mindre stkr. kan utskilles en 3,5 cm. lang enegget flekkepil med skafttunge, 3 smaa spaanskrapere, den ene med ret, de to andre med utbuet egg. Et

stk. kan maaske opfattes som et bor med avbrukket odd. Desuten en flintknute og en noget uregelmæssig flekkeblok. F. paa gaardene Stavik og Engelsæte i Frænen ved Harø-sundet (efr. no. 68 ndf.) (11356).

29. Den ene halvdel av et bryne av kvartsitskifer av vanlig form, sjelden regelmæssig med firesidet tversnit og utvidelse henimot enden, hvor flaterne igjen bøier ind mot hinanden. Avbrukket paa midten, hvor det har været smalest. Nu 13 cm. l. F. paa Staurset (br. no. 5 Nyrøet), Hasselviken, Rissen, 0,5 m. dypt i en torvmyr, c. 30 m. o. h. Gave fra hr. Tomas Størseth sen. (11365).

30. Brudstk. av en slipesten for stensaker av sandsten, 14 cm. langt, c. 5 cm. bredt. Har slipeflate paa den ene side i to planer. F. i »Sandøskaret« paa Sandøen, Akerø (11377).

31. 34 stkr. flintavfald, væsentlig større stkr. med avspaltningssflater. — Et c. 10 cm. langt endestykke av et firesidet

Fig. 3. No. 31. $\frac{2}{3}$.

bryne av kvartsitskifer av en noget mere uregelmæssig form end no. 29. Siderne er konkave og bærer tydelige merker efter at ha været benyttet som slipeflater. Paa en av siderne sees en længdestripe utvilsomt fremkommen ved slipning av spidse gjen-

stande. Mot den gjenstaaende ende er sideflaterne avrundet ved slit og møtes i en spids. Avtagende tykkelse mot midten, hvor stykket er avbrutt. — Brudstk. av en slipesten av graa sandsten. Kun den ene smalside har været benyttet. Den er sadelformet indsvunget og hvælvet. Paa den ene bredside sees dog nogen striper som efter hvæssing av spidse gjenstande. Ved enden av den til slipning anvendte sidekant sees støtmerker, saa stykket ogsaa maa ha været benyttet som slagsten. 12 cm. langt, 7—8 cm. bredt, tykkelsen indtil 4 cm. — Et lilet brudstk. av en anden slipesten av graa sandsten. Den ene sidekant har været benyttet som slipeflate. — Kølle eller hammer av skifrig kvartsit med en indtil 2 cm. bred, dyp fure over midten. 9,5 cm. lang. Formen er eiendommelig, idet stykkets tversnit er omtrent rektangulært, c. $4,5 \times 3$ cm., og enderne kun ganske svakt hvælvet og helt glatte. Den ene kantflate, utvilsomt overkanten, er helt slepen, noget hvælvet og skraaner svakt mot enderne, den anden er litt bredere og tildannet ved avstøtning.

Ogsaa den ene bredside er delvis slepen, medens den motsatte kun er grovt tilhuggen. Stykket kan neppe opfattes som søkk. Fig. 3. — Et litet bryneformet hængesmykke (?) av violethrun skifer med avlangt firesidet tversnit og gjennemboret nær den ene ende. Stykket er ikke ganske helt, men avbrutt c. 3 cm. nedenfor hullet. Nuværende længde 4,2 cm., tvermaal $0,6 \times 1,1$ cm. Hullet er boret litt paa skraa og fra begge sider. Museet har tidligere 3 stkr. av samme type og tilsvarende størrelse, nemlig T. 4884 fra Misundbakken, Akerø, som dog er mere duppeformet, T. 8222 fra Mo, Øksendalen, og 8996 fra Valgstad, Sparbuen, hvorav ialfald 4884 og 8996 ikke kan være æslet til praktisk bruk, men maa opfattes som prydstykker. Forskjellig herfra er de større gjennemborte bryner av skifer som R. 425 fra yngre jernalder (11378).

32. En gjennemboret, noget uregelmæssig formet sten av skifrig stenart, sandsynligvis et søkk. — Et litet brudstk. av et kar av talksten (11379).

No. 31—32 er f. paa Sandøen, Akerø, i en sandhaug eller rab nær Hans A. Sandø's hovedbygning, hvor der ogsaa tidligere er fundet forskjellige redskaper av sten, som slipestene, brudstkr. av rullestene med slitflater m. m. (cfr. VSS. 1911, 5, 58 f.). I haugen skal man ogsaa ha støtt paa rester av to ildsteder. De fleste av disse gjenstande tilhører stenalderen, men det synes som om der ogsaa er indblandet saker fra en senere tid, saaledes maaske det lille karbrudstk. og søkket.

No. 30—32 er indsendt av hr. sogneprest H. Saxlund.

33. Dolk av flint nærmest av formen R. 66, cfr. Nord. Fortidsminder I, pl. XXVI fig. 2 fra venstre. Grepets tversnit spidst ovalt; langs kanterne fint tilhugne sømme, likesom den ene side har en midtsøm, som strækker sig et stykke opover bladet. Grepden mindre utsvunget og mere klumpet end paa typeeksemplarene. Tillagende bredde mot bladet, som er smalt lancetformet og bredest ved grepet, 4,4 cm. Bladet synes endel opskjærpet. Forøvrig smukt eksemplar med parallelhugning paa begge sider. Længde 16 cm., derav paa bladet c. 9 cm. F. paa Halset, Bergsøen i Gjemnes, Øre pgd., Nordmøre, i kanten av en stenrøs, c. 150 m.

Fig. 4. ^{2/3}.
No. 33.

fra sjøen. Indsendt av hr. lærer K. Grønseth, Kristiansund (11380). Fig. 4.

34. Brudstk. av en skafthuløkse av finkornet kvartsandsten, nu dækket med en gulgraa forvittringspatina. Avbrutt over skafthullet. Eiendommelig ved det forlængede og indsvungne nedre eggparti (cfr. S. Müller I, fig. 77). Halsen flattrykt, over- og undersiden plan, medens sideflaterne er sterkt hvælvet med avrundet rygning. Formen er sydsandinavisk; nærmest jydsk, og ikke tidligere paatruffet i det nordenfjeldske

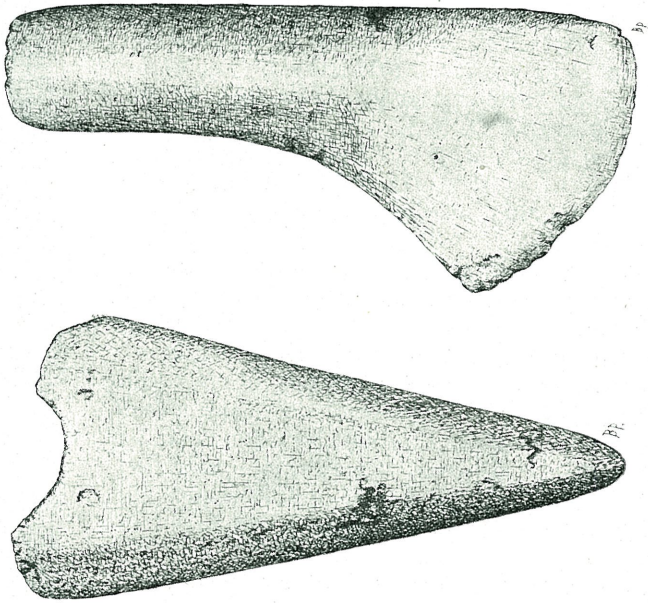

Fig. 5. No. 34. $\frac{3}{4}$.

Stykket er 11 cm. langt, vel 5 cm. over eggen, c. 5,2 cm. bredt over skafthullet, hvis tvermaal er c. 2,5 cm., tykkelsen ved skafthullet c. 2,3 cm. Indsendt av hr. lærer K. Grønseth, Kristiansund, som fandt øksen paa gaarden Hjorten, Bergsøen i Gjemnes, Øre pgd., Nordmøre, stukket ind i en spræk i fjøsmuren. Efter de av hr. Grønseth senere indhentede oplysninger er øksen oprindelig fundet ved jordarbeide for ca. 12 aar siden omtrent 150 m. fra sjøen i nærheten av en bæk, som falder ut i en lun vik. Den laa i en dybde av 30—40 cm. Paa samme sted er tidligere fundet to smaa kvernstene, endel heiner og

andre redskaper av sten, hvorav dog intet er tat vare paa. Stedet har saaledes maaske været en boplads. Det er idethele karakteristisk hvor mange fund saavel fra ældre som yngre stenalder gjøres ved smaa bækkedrag. I en torvmyr c. 500 m. borte er fundet en hel del av de bekjendte myrpæle (11381. Cfr. Th. Petersen: En skafthuløkse av sten av jydsk type fundet i Nordmøre, »Oldtiden« 1916). Fig. 5.

35. Dolk av flint av typen R. 64, men med jevnere overgang mellem grep og blad. Eggene og grepets kanter omhyggelig tilhugne. Grepets bredde avtagende mot bladet. Grependen klumpet. Længde 15,5 cm., hvorav c. 8 cm. paa bladet. Bladets største bredde c. 3 cm. F. paa Bremset, Skatval, paa høiden nord for husene under markarbeide paa indjorden, omtrent midt imellem Rykke og Vinnan. Indsendt av hr. gaardbruger Oliver Alstad (11382).

36. Avlang, næsten skyttelformet rullesten av mørk stenart, usædvanlig regelmæssig og symmetrisk. 14,5 cm. lang og c. 5 cm. bred. Paa overflaten sees tydelige merker efter sliping, og i begge ender støtmerker som viser at stenen ogsaa har været benyttet som slagsten. F. paa samme gaard Bremset, Skatval, og paa samme jordstykke som flintdolken, men for længere tid tilbake. Gave fra hr. Magnus Bremset ved hr. Oliver Alstad (11383).

37. Spydspids (dolkeblad?) av flint av typen R. 73. De samme indbuinger mellem bladet og tangen som paa typeeksemplaret. 10,5 cm. lang, derav omtrent 7 cm. paa bladet. Bladets største bredde 2,6 cm. F. ved grøftegravning c. 0,4 m. dypt paa Bergsveen (part av Skjervold), Skatval, paa et jordstykke »Grindakeren« noget øst for husene, ikke langt fra veien østover til Baar. Gave fra hr. gaardbruger Ole Bergsve ved hr. Oliver Alstad (11394).

38. Brudstk. av skaftet til et skaftkar av klebersten. — Vævlod av klebersten. F. paa samme gaard Bergsveen, Skatval, og indsendt av hr. Oliver Alstad (11395 f.).

39. Rhombisk kølle av sten av den brede, flate type med fremspringende fliker paa begge sider av skafthullet. Sterkt optæret og avflaket, kanterne tildels avslaat, og kun det midtre parti omkring skafthullet er bevaret. Den nedre spids er saaledes avbrukket c. 5 cm. nedenfor skafthullet. Kun den ene sideflik er nogenlunde hel. Skafthullet c. 3 cm. i tvermaal, og som vanlig ved disse redskaper boret fra begge sider og smalest i midten. Hullets vægge sees ytterst at være jevnet ved avstøtning. Har længe været opbevaret paa Vestre Lein, Frosta, og er sikkert ogsaa fundet der. Gave fra hr. gaardbruger Buchholdt (11397).

Fig. 6. Ca. $\frac{2}{3}$.
No. 40.

40. Lancetformet dolk av flint av typen Nord. Fortidsminder I, pl. XXIII. Smukt arbeide med omhyggelig parallelhugning paa begge sider av bladet indtil c. 6 cm. fra skaftenden. Partiet ved skaftenden noget klumpet; dets tykkelse ligger paa begge sider til den ene kant. 22,5 cm. lang, største bredde omtrent over midten 4 cm. (11399). Fig. 6.

41. Spydspids av sortgraa skifer med agnorer nærmest av typen R. 86. Vakkert, rygget eksemplar med kraftige, spidse agnorer, hvorav dog den ene er avbrutt. Egglinjerne kun svakt utfaldende. 17,7 cm. lang, hvorav tangen 3,5 cm.; c. 3,5 cm. bred (11400).

Om no. 40 og 41 foreligger der desværre kun ufuldstændige opgaver. De er indbragt til museet av en opkjøper, som ikke har kunnet oplyse andet end at han har erhvervet dem i Stadsbygden eller Rissen. Retslige efterforskninger har heller ikke ført til noget resultat. Der er dog neppe nogen grund til at tvile paa, at de virkelig skriver sig fra et av disse distrikter.

42. 8 stkr. graa, opak flint, hvorav den øvre del av en avbrukket flekke med skaa-rede egge. Resten er arbeidsavfald. F. vestenfor Myrskaret, Bjugn, paa et sted hvorfra der i 1913 inkom et flintfund av ældre stenalder karakter (VSS. 1913, 2, 47). Ogsaa østenfor samme gaard er der gjort flintfund, alt i en høide over havet av mindst 50 m. (11401).

43. Pilespids av hvitagtig flint av hovedform som R. 74. 5,5 cm. lang, vel 2 cm. bred ved basis, som er noget avrundet mot eggene, navnlig paa den ene side. Eggene og odden omhyggelig tilhuggen. F. ved nylandsbrytning paa Vestre Hegg, Agdenes, noget ovf. gaarden og kun i ringe høide (6—7 m.) o. h. Fra denne gaard er der oftere indkommet til museet saker av skifer og flint. Gave fra hr. gaardbruker Benjamin Hegg (11402).

44. Et 5,5 cm. langt endestk. av grepet til en antagelig tveegget kniv av rødbrun skifer; cfr. A. W. Brøgger: Den arktiske stenalder i Norge, s. 63, fig. 96—97. Likesom paa det

av Brøgger avbildede eksemplar fig. 97 er grepet avfacet mot kanterne og avsluttes med to volulformede knopper adskilte ved et indhak, som fortsætter et litet stykke opover skaffet som en i bredde og dybde avtagende fure. Knivens krumning har vistnok kun været ganske ubetydelig. Med hensyn til grepets avslutning, der vel maa opfattes som en degeneration av et oprindelig dyrehode, kan sammenlignes samlingens no. 9525 fra Eikrem i Akerø. F. paa Hambaaren, Agdenes, under oprenskning av en brønd, 25—30 m. o. h. Gave fra hr. sergent Thoralf Larsen (11403). Fig. 7.

45. Lampe av klebersten av kvadratisk form, c. $7 \times 6,5$ cm. oventil, 3,3 cm. høi. De ytre sideflater er først lodrette, men skraaner derpaa jevnt ind mot den flate underside. Overgangen er markeret ved en omgaaende vulst. Hulningen, som ogsaa er kvadratisk, er c. 2,5 cm. dyp, og væggene skraaner indad mot bunden. Stykket er forøvrig prydet med parvis omgaaende furer, dels under kanten og dels langs væggenes overkant. 2 diagonalt motsatte hjørner er gjennemboret med et lodret hul bestemt til fæste for den snor, hvormed lampen har været ophængt eller baaret. F. i en gammel hustomt paa Kjul, Vega, S. Helgeland (11404).

46. Slank, tveegget spydspids av jern av formen R. 532. Bladets egglinjer noget indbøiet ved roten. Falen prydet med omgaaende baand av ophøiede linjer som R. 529. 43 cm. lang, derav paa bladet c. 31 cm. Bladets største bredde 3,5 cm. F. c. 1 m. nede i jorden ved jernbanearbeide straks søndenfor Drivstuen, Opdal, ved den ældgamle vei over Dovrefjeld. Paa omtrent samme sted er tidligere gjort et gravfund fra y. j., som nu opbevares i Universitetets oldsaksamling (C. 316 ff.). En anden vei over Dovre gik om Drotningdalen, hvorfra museet har et gravfund fra y. j. (T. 2302). Som tilfældet ofte er med jernsaker fra disse høitliggende indlandstrakter, er ogsaa denne spydspids meget vel bevaret. Indsendt av hr. lærer Engel Mesløe (11407).

47. Bredbladet dolk av flint av typen S. Müller I, fig. 170. Cfr. R. 65 og Nord. Fortidsm. I, pl. XXVII; dog er grepets tverrsnit spids-ovalt med svak rygning uten sømme langs midten eller kanterne. Grependen indbuet mellem de utsvungne hjørner. Eggene er omhyggelig tilhugne og svakt utfaldende mot odden. Forøvrig er arbeidet maadelig og flinten mindre god. Bladets midtparti paa begge sider kun tildannet ved grove avspaltninger. 15,8 cm. lang, derav c. 9,8 cm. paa bladet. Bladets største bredde

Fig. 7. $\frac{1}{4}$.
No. 44.

ved grepet c. 4,2 cm. F. i en aker paa gaarden Søraunet (br. no. 6), Skjørn. Indsendt av hr. lensmand H. M. Romstad (11409).

48. Bryne av kvartsit med næsten rektangulært tversnit, 11,5 cm. langt. Smalsiderne avrundet og blankpoleret ved slit, medens bredsiderne kun i ringe grad synes at ha været benyttet. F. ved grøftegravning ovenfor husene paa Vestre Alstad, Skatval. Indsendt av hr. gaardbruker Oliver Alstad (11412).

49. Gravfund fra yngre jernalder fra Hammer, Snaasen.

a. Økseblad av jern av formen R. 555. Sterkt opslipt, eggen næsten ret. 15,5 cm. langt, bredden over eggen vel 8 cm.

b. Brudstk. av en slank spydspids av jern. Den forreste del av bladet med odden avbrutt, likesaa mangler endel av falen. Bladet er 2,5 cm. bredt, har kraftig rygning og rette egglinjer. Paa falen kan ikke nu sees ornamenter. Stykkets længde 23,5 cm.

c. Litet sigdblade av jern. Kordelængden 13 cm. Det ytterste av tangen ombøiet.

Disse tre stkr. er f. ved brytning av nyland. Efter finderens opgave laa de med en avstand av c. halvanden m. mellem hvert. Nogen forhøining kunde ikke iagttages paa det sted hvor sakerne fandtes. Dog sees der forøvrig paa det stykke, som nu er tat under kultur, flere rundagtige forhøininger, som maaske kan være gravhauger. De indsendte saker skriver sig utvilsomt fra grave, dog neppe fra samme grav, idet øksebladet og sigd-bladet har sterk glødeskal og som følge derav er meget vel bevaret, medens spydspidsen ikke viser paavirkning av ild. Dog kan det tænkes at spydet har været saa langt at spidsen ikke er blit synderlig berørt av ilden fra likbaalet. Gave fra hr. gaardbruker Johan T. Hammer (11414).

50. Bryne av kvartsitisk skifer. 35 cm. langt med uregelmæssig firesidet tversnit. 2 motsatte sideflater er ganske glatslepne, ogsaa en tredie har været benyttet, medens der paa den fjerde kun sees ubetydelige spor av slit. Tyndest over midten, men utvider sig mot enderne, og det er sandsynlig at det ved fortsat bruk vilde ha faaet den form, som er typisk for disse bryner. F. paa Haukebøen, Akerø, under nylandsbrytning c. $\frac{3}{4}$ m. dypt liggende paa undergrunden ikke langt fra det sted hvor øksen no. 11353 fandtes. Stenalder? Fra samme lokalitet er tidligere indkommet flere flintfund og brudstkr. av en slipesten for stensaker. Indsendt av hr. bokholder A. L. Kringstad (11423).

51. En stor skive av graa klar flint, 9 cm. lang og indtil 8 cm. bred, av uregelmæssig tresidet form. Paa to av kanterne er ved en række smaa retoucheslag frembragt indbuede skraperegge. Avslagningerne synes for regelmæssige til at de kan skyldes ildslagning, saa stykket vist nærmest maa opfattes som skra-per (11424).

52. En rund, noget flattrøkt rullesten av blaa kvarts, 5—6 cm. i tvermaal, 3,5 cm. tyk. Paa den ene side en glat poleret flate. Paa stenen sees ingen slagmerker. Sømglatter? (11425).

No. 51—52 er f. ved nylandsbrytning straks øst for Vestre Lein, Frosta.

53. Økse av jern med et omtrent jevnbredt blad, som paa innsiden er indsvunget nedenfor skafthullet, og med spidse fremspring paa begge sider av dette. Ogsaa nedenfor indbuingen har der været et spidst fremspring, som nu tildels er bortrustet. 19 cm. lang, 7,3 cm. bred ved eggen, 8,5 cm. ved skafthullet. Denne økseform er museet og skriver sig vistnok hovedsagelig fra middelalderen. F. i jorden paa sæteren Lille Aadalsvold under Flaamo, part av Risvold, Meraker (11426).

54. Fund fra flintplads ved Voldvandet ved Kristiansund.

a. Skivespalter, 5,4 cm. lang, 2,5 cm. bred over eggen. Sterkt indsmalnende mot nakken ved en enkelt avstøtning av den ene kant. Paa forsiden delvis rester av den oprindelige kalkskorpe. Eggen sterkt sløvet som følge av bruk. Paa begge eggflater, men navnlig paa den bakre, hvor desuten en flis er sprunget av, sees slit i form av blanke strøk og fine ridser.

b. Økse av flint. Rektangulært omrids uten avtagende bredde mot nakken, c. $8 \times 5,5$ cm., indtil 2 cm. tyk. Eggen utbuet og sidekanterne skarpe. Baksiden dannet ved en enkelt avspalting; ved nakken et par avslagninger antagelig av hensyn til skjæftingen. Forsiden øverst rygget med jevn skraaning mot kanterne. 2 cm. nedenfor nakken spalter ryggen sig og gaar i to jevne buer mot begge egghjørner; mellem disse buer er der ved tre skraa avspaltinger dannet en noget konveks eggflate. Av selve eggen er der sprunget nogen biter ved det ene hjørne. Stykket fandtes i to, nu sammenlimte dele, idet nakken var sprunget av. Det synes som om nakkepartiet har været endnu noget længere. Fig. 8.

c. 2—3 eneggede pilespidser av flint. Den ene av

Fig. 8. No. 54 b. $\frac{1}{1}$.

typisk form med spalteeegg; ryg og skafttunge dannet ved smaa avslagninger. Den anden har delvis spalteeegg, som mot odden er fint tilhuggen. Det tredie stk. er noget buet, tilhugget i begge kanter og med en særdeles spids odd; bør maaske rettere opfattes som et bor (fig. 9). Et fjerde, bredere og mere undersætsig stk. er vist ogsaa en pilespids. Rygsiden er dannet ved en enkelt avspaltning. Det har spalteeegg i en længde av c. 1,5 cm. fra odden og opover, hvorefter følger en række smaa avslagninger, saa at der er dannet en slags skafttunge. — Et 2,5 cm. langt brudstk. av den øvre del av en tynd flekke med skarpe kanter og en egg dannet ved avspaltning paatvers av flekkens længderetning. Stykket kan ikke sees at ha været benyttet som skrapper, og kunde maaske opfattes som en pilespids med tveregg.

d. 8—9 flekkebor, hvorav flere med avbrutte spidser. Enkelte har ogsaa gode skjæreegge, endel skaaret ved bruk. Et stk. er dannet av en avbrutt flekkekniv. I bruddet er der ved eggen blit staaende igjen en vel 0,6 cm. lang tap, som ved smaa avslagninger er blit yderligere tilspidset. — 4 smaa »tykke bor«. Det ene har desuten langs den ene kant en skarp spalteeegg med slitmerker. Ved smaa avslagninger fra den motsatte kant i den ene ende er der dannet en borespids. Ved tilhugning er stykket ogsaa gjort skikket til skjæfting. Hertil kommer 5 mere tvilsomme, tilspidsede stkr., hvorav det ene av bergkrystal, antagelig ogsaa redskaper til boring.

Fig. 9. $\frac{1}{4}$.

e. C. 30 flekker, hvorav flere viser tydelige merker efter at ha været benyttet som knive. Slitet sees i form av takkede egge og skraa ridser fra eggen et litet stykke ind paa eggflaterne, og paa enkelte kan ogsaa iagttages smaa blankslitte strøk. Flere stykker har tilhugning for skjæfting. Den længste flekke er 7,7 cm. lang, men sædvanlig varierer længden mellem 4—6 cm. Der forekommer dog ogsaa mindre flekker. Enkelte av disse flekkeknive er ogsaa forsynet med borespids. Idethele synes kombinationen flekkekniv, bor og tildels ogsaa skrapper at ha været meget almindelig, saa det ofte er vanskelig at avgjøre til hvilken av disse redskapsformer et saadant stykke skal henføres.

f. En flekke og et brudstk. av en anden har saa takkede egge, at de nærmest maa karakteriseres som sage.

g. 9 flekkeskrapere, de fleste med omhyggelig retoucheret skraperegg i den ene ende, i regelen den som er motsat slagbulen; av disse har 2 like egg, 1 indbuet, 1 utbuet og 2 har skraa egg. Paa de øvrige er der ved smaa retoucher i kanterne dannet skraperegg, som paa et eksemplar er smukt utbuet.

h. C. 22 spaanskrapere, hvorav 1 av bergkrystal. Flere

har utbuet, andre indbuet og like egg. Et litet 2,5 cm. langt stykke har en i begge ender tilhuggen skafttunge. Stykket minder i sin form om en enegget pilespids, men kan dog neppe opfattes som saadan. Paa enkelte sees tydelige slitmerker.

i. 2 flintkjerner.

j. En større flintklump av graabrun opak flint med avspaltningssflater, og c. 515 stkr. flintavfald for det meste av graa og brun, opak, tildels kornet flint, men ogsaa stkr. av god og klar flint. Det samme forhold i flintens kvalitet gjælder ogsaa redskaperne. De fleste av disse avfaldsstykker bestaar av spidse fliser og spaaner med skarpe egge, hvorav flere har tydelige slitmerker. Det kan idethele med god grund siges om dette og lignende flintfund at ethvert stykke med en skarp egg og en god spids er et redskap. Flintavfaldet minder ved sin karakter ikke litet om Tornesfundene i Frænen.

No. 54 er opsamlet av hr. overlærer A. Nummedal paa en ny flintplads beliggende ved sydenden av Voldvandet paa Nordlandet ved Kristiansund. Stedet ligger flere meter høiere end vandet og et par hundrede meter øst for flintpladsen ved Røseren (VSS. 1910, 10, 48) og i samme høide, c. 40 m. o. h. Fundomstændighetene var de vanlige. Om tidligere fund ved Voldvandet se VSS. 1910, 10, 49 ff. og 1912, 8, 48. Fundet tilhører ældre stenalder og kan vistnok dateres til et tidlig avsnit inden denne periode, som utvilsomt har omfattet et meget langt tidsrum. Hr. Nummedal tror ikke, at der paa dette sted vil findes stort mere (11431).

55. En skivespalter av graa, opak flint, næsten 8 cm. lang, 3,5 cm. over eggen, som er skjæv i forhold til stykkets langedeakse og noget slitt. Sterkt avsmalnende mot nakken, som tildels er dækket av den oprindelige skorpe. — Et litet »tyndt bor« av graa klar flint som S. Müller I, fig. 30. — En liten bred, undersætsig flintspids med omtrent ret, tilhuggen ryg og utbuet spalteegg. Pilespids? — 2 flekkeknive. — En flekke og brudstk. av en anden med sagegge. — Brudstkr. av to flekkeskrapere. — En liten flintkjerne. — Brudstk. av en liten rullesten av kvarts med en noget konkav flate, som kan være frembragt ved slit. — C. 220 stkr. flintavfald av samme art som omtalt under fg. nummer, dog med gjennomgaaende endnu mindre fliser og spaaner.

No. 55 er opsamlet av hr. overlærer Nummedal paa det allerøstligste av Nordlandet ved Kristiansund. Denne nye flintplads er endnu kun flygtig undersøkt. Den ligger flere hundrede meter sydøst for det nærmeste bebodde sted Kolvik nordre. Fra Kolvik er der tidligere av hr. Nummedal innsendt flintsamlinger fra tre forskjellige lokaliteter, de to indeholdende sikre

fund fra ældre stenalder, likesom ogsaa den tredie antagelig tilhører samme tid. Dette nye fund synes ogsaa at naa op til samme periode (11432).

56. Nye fund fra Allanenget III, Kristiansund.

a. Av skivespaltere foreligger ingen av de større typiske, vel tildannede, som de kjendes fra ældre fund. Dog kan mindst to stykker med sikkerhet karakteriseres som skivespaltere. Den ene er en forholdsvis stor, uregelmæssig skive, c. 6×6 cm. med en god, nu 4,2 cm. bred egg. Av eggen, som oprindelig har været bredere, er det ene hjørne samt en splint sprunget av. Baksiden er tildannet ved en enkelt avspaltning, slagbulen har sin typiske plads ved en sidekant og noget nedenfor midten henimot det ene hjørne. Nakkepartiet grovt tilhugget til skjæfting. Den anden er kun 3,3 cm. lang med utbuet, nu endel skaaret egg, avsmalnende mot nakken ved tilhugning. Forsiden tildannet ved seks avspaltninger, to fra den ene sidekant skraat nedover mot eggen, tre skraat opover mot den anden sidekant og en mot nakken, hvor den møtes med baksiden i en egg. Paa et tredie, avlangt, 5,5 cm. langt stk. er baksiden dannet ved en enkelt avspaltning, ved en række avspaltninger paa forsiden er der frembragt en oval egg. Paa nakkens bakside sitter slagbulen. Hertil kommer to smaa redskaper med et ved tilhugning avsmalnende nakkeparti og egge dannet ved avspaltninger paa forsiden, medens baksiden er en enkelt avspaltningssflate med slagbulen

Fig. 10. No. 56 a. $\frac{1}{4}$.

paa skivespalternes vanlige plads (fig. 10). Begge egge har den samme ut- og indbuede form og er sterkt sløvet likesom paa den under nummer 54 a beskrevne spalter. Stykkerne kunde maaske opfattes som skrapere, men de utprægede slitmerker paa de ved bruk noget butte egge er forskjellig fra skrapernes.

b. En omtrent 4 cm. lang kjerneøks eller meisel av lys. god flint. Begge sideflater er tilhugne ved flere avspaltninger. Sidekanterne skarpe og noget uregelmæssige. Eggen c. 2 cm. bred og dannet ved en enkelt avspaltning paa den ene side paatvers av længderetningen. Bredden avsmalnende mot nakken.

c. Et c. 7 cm. langt brudstk. av et redskap av flint med tresidet tværsnit og spidst utløpende i den bevarede ende. Baksiden er dannet ved en enkelt avspaltning. De to andre sider grovt tilhugne, tildels dækket av den oprindelige kalkskorpe. Stykket turde kanske rettest opfattes som den øvre del av en saakaldet spidsøkse (cfr. Aarb. 1896, 341 ff.; H. Schetelig: Et

bosted fra stenalderen paa Bømmeløen, s. 16; A. W. Brøgger: Norges vestlands stenalder, s. 8).

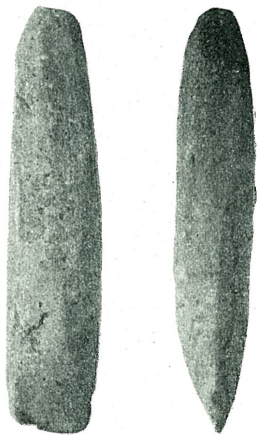
d. Et næsten 6 cm. langt, spidst nakkeparti av en økse av grønsten, antagelig av samme form som VSS. 1914, 4, fig. 4 fra Allanenet IV.

e. En 8 cm. lang, tynd spidsnakket økse av sten, tilhuggen over det hele; spor av slipning kan ikke sees. Eggen 3 cm. bred og utbuet, noget skjev i forhold til længdeaksen. Samme bredde har øksen indtil noget ovenfor midten, hvorfra den avsmalner mot nakken med jevnt utfaldende kanter. Kanterne avrundet. Tykkelsen indtil 1,3 cm. Den ene bredside er flatt tilhuggen, den anden svakt rygget indtil noget ovenfor midten, hvor sidekanterne bøier ind mot nakken. Her er øiensynlig med flid og til støtte for skjæftingen en avsats, og resten av den øvre sideflate ligger noget lavere end den nedre ryggede del. Eggen synes sløvet ved bruk. Stykket er endel forvitret, men behøver neppe at opfattes kun som emne. — Et 8 cm. langt og c. 4 cm. bredt spidsnakket brudstk. av kvarts, som vistnok har været en økse av samme form som fig. med flat underside og rygget overside, idet ryglinien dog ligger noget nærmere den ene kant. Kanterne tilhugne. Eggpartiet avbrutt.

f. En 5,4 cm. lang, facetslepen meisel av skifrig stenart med lys forvitningspatina. Den c. 1 cm. brede egg er slettet noget mere fra den ene side end fra den anden. Den ene sidekant noget utfaldende i frontsnit, den anden ret. Indsmalnende nakkeparti (fig. 11). Dette redskap kan sammenstilles med den i VSS. 1914, 4, fig. 3 avbildede meiselformede gjenstand fra Allanenet IV.

g. En flekkepil av flint med fra begge sider tilhuggen tange og odden skjærpet ved smaa avslagninger fra den ene kant. 4 cm. lang. — En noget tvilsom spids med skraa spalteegg av en ikke sjelden tilbakevendende form som synes at representere en mellomtype mellem den eneggede og den tvereggede pilespids. Det er dog ikke udelukket at dette stykke kun er en avfaldsspaan. — Ogsaa enkelte av de under h opførte stykker tør være bestemt til pilespidser.

h. Av bor foreligger der 17 stkr. med vel tilhuggen spids, hvorav et av bergkryстал med avbrutt odd, resten av flint. To

a. b.
Fig. 11. No. 56 f. ^{1/2}.

stykker er nærmest av typen S. Müller I fig. 30, tre andre som S. Müller I fig. 29 (det tykke bor). Fire spidser er dannet av rygflekker med tresidet tversnit, hvorav den ene har en bore-spids, som er omhyggelig tilhuggen paa alle tre sider. Resten er smaa spidser av flatere flekker. Et stykke kan opfattes som et bor med to spidser, hvorav den ene dog er avbrukket. Enkelte av de mindre stykker synes at ha været skjæftet.

i. C. 45 flekker, tildels kun brudstkr. Flere har gode skjæreegge og har utvilsomt været brukt som knive. En enkelt 7,6 cm. lang rygflekk med skaaret egg synes samtidig at ha været benyttet som bor; spidsen er dog nu avbrukket.

j. 14 flekkeskrapere, de fleste med utbuede egge i den ene ende. En 5,5 cm. lang flekke har skraperegge langs begge sidekanter, den ene indbuet, den anden utbuet ved enden, men indbuet i midten.

k. C. 30 spaanskrapere, de fleste med utbuede egge, som paa flere eksemplarer er høie og smukt retoucheret. 3—4 stkr. har en omhyggelig tilhuggen skafftunge.

l. C. 10 skiveskrapere av gjennemgaaende uregelmæssige former og uten særlig utpræget eggdannelse. Et enkelt større stykke har bølgeformet egg, avvekslende ind- og utbuet.

m. 3 flintblokke, hvorav et litet kun 2 cm. langt topstykke med 13 fine avspaltninger.

n. Nogen kjerner av flint.

o. 2 brudstkr. av flate slipestene av sandsten.

p. 2 ovale slagstene med avstøtningsmerker.

q. C. 700 stkr. flintavfald, likesom redskaperne væsentlig av graa og brun opak flint. Hertil kommer nogen stkr. kvarts og bergkrystal.

No. 56 er opsamlet av hr. overlærer Nummedal ved fortsat gravning nordover paa Allanengen III, Kristiansund, henimot Allanengen IV. Noget egentlig kulturlag er der ikke lenger her, og stedet er noget vaatlændt, saa der kun graves, naar det har været tørveir nogen dage. Om findestedet se forøvrig VSS. 1914, 4, s. 11 ff. og »Oldtiden«s Rygh-festskrift s. 9 ff. (11433).

57. Nye fund fra Allanengen IV, Kristiansund.

a. En tvilsom skivespalter, 4,7 cm. lang, 3,6 cm. bred over eggen, hvorav dog en større splint er avslaat. Det synes som om stykket senere er benyttet som skraper, idet der i den eggen motsatte kant sees nogen skraperretoucher. Litt ovenfor disse og parallelt med kanten kan iagttages en svakt rødfarvet uregelmæssig stripe, som ved nærmere undersøkelse har vist sig ikke at være lavtstaaende planter, men antagelig et eller andet

farvestof. Hvorvidt dette stof har avsat sig her ved stykkets bruk i stenalderen, eller det er senere og tilfældig kommen paa, er vel vanskelig at avgjøre.

b. En noget tvilsom kjerneøks av flint, 6,6 cm. lang med en c. 2,5 cm. bred, nu adskillig forvitret egg. Indtil c. 3,7 cm. bred, avsmalnende mot nakken, som er tvert avhugget. Største tykkelse ved nakken c. 2 cm.

c. En vel 6 cm. lang nakkeende av en grovt tilhuggen økse av sten med tresidet tversnit av den paa denne fundplads almindelige form (cfr. VSS. 1914, 4, fig. 4). Ved bruddet sees et par avslagninger, antagelig forsøk paa at lage en ny egg. — En liten spidsnakket økse av sten med tresidet frontsnit, 6,5 cm. lang. Eggen noget oval og c. 3 cm. bred. Kanterne svakt utfaldende. Tversnittet nærmest rektangulært. Undersiden flat slepen. Forøvrig facetslipning. Stykket er dog kun delvis slepet og maa vistnok betragtes som ufærdig. Eggen tilslepen fra undersiden, medens den paa oversiden endnu kun er grovt tilhuggen. — 2 stkr., som synes at være emner til økser av sten. — Et c. 5,5 cm. langt brudstk. av en facetslepen økse av sten. Stykket er nu avrundet i begge ender ved benyttelse som slagsten. — En 8,5 cm. lang, jevnt tyk, avlang sten, c. 3 cm. i tvermaal. Tre av siderne flatagtig, den fjerde hvælvet, alle med gjenstaaende ar efter tilhugning. Overflaten avslepet, svake spor av facetslipning kan endnu skimtes. Partiet mot enderne likesom disse selv er avrundet. Stykket har maaske oprindelig været en økse, som senere er omdannet til slagsten.

d. Et omtrent 11,5 cm. langt, i begge ender tilspidset redskap av sten, avbildet her som fig. 12. Indtil 2,5 cm. bredt med tresidet tversnit. Overflaten forvitret, men synes at ha været delvis slepen, navnlig mot enderne. Der gjenstaar ar efter den oprindelige tilhugning. Det ene endeparti synes i en længde av c. 5 cm. at være tilhuggen til skjæfting. Det er ogsaa mindre omhyggelig utarbeidet. Stykket kan vel nærmest karakteriseres som en saakaldet spidsøkse (cfr. no. 56 c).

e. Et vel 5,5 cm. langt i begge ender tilspidset redskap (?) av sten av samme hovedform som fg., indtil 1,1 cm. i tvermaal.

Fig. 12.
No. 57 d. 1/1.

Ved midten er der paa den ryggede overside en c. 0,2 cm. dyp indskjæring, maaske et leie for fastbinding til et skaft. Overflaten nu sterkt forvitret, men synes oprindelig at ha været slepen. Stykket er dog tvilsomt, og bestemmelsen uviss.

f. En liten slepen økse eller meisel av sten med lys forvittringspatina, nu 5 cm. lang, indtil 2 cm. bred. Nakken er avbrutt, likesom et større stykke av den ene bredside er sprunget av ved kanten. Undersiden svakt hvælvet, dog næsten flatt avslepen mot eggen, som er oval og noget skjæv. Oversiden mere hvælvet; kanterne avrundet. Tykkelse indtil 1,3 cm. Ar efter den oprindelige tilhugning. — Et 6,3 cm. langt, sterkt forvitret emne til et lignende redskap med svake spor av slipning.

g. Et 3 cm. langt brudstk. av eggpartiet til en meisel(?) av sten med lys forvittringspatina av samme type som VSS. 1914, 4, fig. 13 og fig. 11 ovf. Den regelmæssige indsmalning fra eggen mot nakken er dog sterkere end paa de øvrige eksemplarer. Eggen c. 2 cm. bred, indbuet mot kanterne, noget mere mot den ene kant end mot den anden, saa den virker noget skjæv. Vel 1,1 cm. bredt øverst ved bruddet. Kanterne facetslepne. Den ene bredside helt slepen, paa den anden er kun de fremstaaende partier avslepne, medens der forøvrig sees dype ar efter den oprindelige tilhugning.

h. Et ca. 9,5 cm. langt, øverst 5,2 cm. bredt, flatagtig stk. flint med meiselformet eggdannelse i den ene ende. Tykkelsen indtil 3 cm. Det er en opak, kornet flintknold, som ved nogen tilhugning er gjort skikket til hugge- eller støtredskap. En større del av overflaten har den naturlige flintskorpe, men den ene sideflate (oversiden) er næsten helt utjevnet ved avstøtning av fremstaaende partier. Av den ene sidekant er i den øvre del et utstaaende parti avslaat, forat stykket kunde falde lettere i haanden. I den motsatte sidekant er i dens øvre del en naturlig dannet rund grube, som kan ha avgit støttepunkt for høire haands pekefinger. Stykket ender forneden i en smal, utbuet og paa oversiden høit hvælvet egg, som ved et par avspaltninger fra den motsatte side yderligere er skjærpet. Paa eggens overside sees blanke partier, som maaske kan opfattes som slit.

i. En flekkepil av flint med tilhuggen tange. Nu 2,5 cm. lang, idet tangen er avbrutt nederst. — Et andet stk., som maaske ogsaa kan opfattes som en flekkepil; oversidens ryglinie ligger nærmere den ene egg, og den anden egg er retoucheret fra undersiden. — Et tredje stk. med ryglinie endnu nærmere den ene egg viser nogen likhet med den eneggede pilespids. Ingen retoucher, skaftungen avsmalnende, odden dannet ved en liten avspaltning fra »rygsiden«. — Tre bredere, mere bladformede flekkepile med en liten tange; hertil kommer et

fjerde stk. uten særskilt tange. — En 3,2 cm. lang flekke med en 1,5 cm. bred egg frembragt ved en avspaltning paatvers av stykkets længderetning; kunde maaske opfattes som en tveregget pilespids. — Desuten en mængde spidse spaaner og fliser uten særskilt tilhugning.

j. C. 25 bør av flint og 2 av bergkrystal med tilhugne spidser, hvorav de fleste er sløvet ved bruk, paa enkelte er odden avbrutt. Hertil kommer endel stykker med spidser dannet ved avspaltning uten finere tilhugning. Et 2,5 cm. langt stk. har form som en flekkepil, som det maaske ogsaa er, med en skafttunge med indbuede kanter, omhyggelig tilhugne likesom spidsens (fig. 13). Et andet stk. minder i sin form om en enegget pilespids; begge kanter er retoucheret henimot odden, som er tilspidset ved smaa retoucheslag ogsaa fra den ene side. Stykket maa vistnok opfattes som et b r. Et tredje stk. er et typisk »tyndt b r«. — Et c. 4 cm. langt, krummet stk. med firesidet tversnit og avtagende bredde. Har i den ene ende en fint tilhuggen borespids, hvis odd dog er avbrukket. I den anden bredere ende er der ved to avspaltninger paatvers av længderetningen dannet en 1,4 cm. bred egg, som viser slitmerker. — En avbrukket flekke av form som en flekkespalter har i den ene ende en tilhuggen borespids, medens tvereggen viser skraperretoucher. — En 3,3 cm. lang flekke har tilhuggen borespids og skraperegg langs den ene kant.

Fig. 13. 1/1.
No. 57 j.

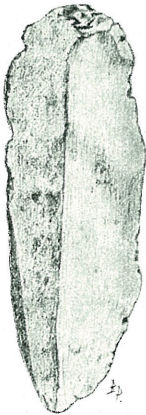

Fig. 14.
No. 57 k. 1/1.

k. Flekkekniv av flint (fig. 14). Eggen noget skaaret, navnlig mot spidsen. 5,5 cm. lang. — Et 3,5 cm. langt brudstk. av en anden flekkekniv. Bladet avbrutt. Begge kanter har et indhak, det ene noget nedenfor det andet, likesom paa det i »Affaldsdynger« s. 47 avb. eksemplar. — Endel mindre brudstr. antagelig av flekkeknive.

l. C. 75 flekker, de største 4—5 cm. lange, gjennomgaaende daarlige og uregelmæssige. Av flere foreligger der kun brudstr., hvorav et par av bergkrystal. De fleste str. har skaarede, slitte egge og har sikkert været brukt som knive. Paa et par str. er eggen saa tandet at den kan karakteriseres som sawegg. C. 10 str. nærmer sig i form flekkespalteren, dog uden tilhuggen tange, og bør vel derfor kun opfattes som avbrukne flekker.

m. C. 40 flekkeskrapere, gjennomgaaende smaa og daarlige. De fleste har utbuet egg i den ene ende; retoucherne fortsætter ofte opover den ene eller begge kanter. Et par har

like eller skraa egg, 4—5 stkr. indbuet egg. Av over halyparten foreligger der kun brudstkr., som oftest den tilhugne ende i en længde av 1—2 cm. Grænserne mellem disse smaa brudstkr. og spaanskraperne er dog flytende. Paa et par av de mindre skrapere sees tilhugning til skjæfting.

n. C. 35 grove skiveskrapere av mere tilfældige former forsynet med skraperegg. Enkelte er tilhugget til skjæfting. C. 8 av disse stkr. er oprindelig topavfald av flekkeblokker, som ved tilhugning har faat en høi skraperegg. — 5 mere omhyggelig tildannede skiveskrapere. Den ene er rund, c. 1.7 cm. i tvermaal, og rundt om tilhuggen. Undersiden er en enkelt avspaltningsflate, paa oversiden silter henimot kanten endel av den oprindelige kalkskorpe, hvorved stykket lettere kan holdes mellem to fingre uten at glide. De 4 andre har avrundet skraperegg og tilhuggen tange. De minder i formen om de yngre »skeformede skrapere«, men er betydelig mindre end disse. Det ene eksemplar er her avbildet som fig. 15. Ogsaa mellem de smaa skiveskrapere og spaanskraperne er grænsen forøvrig flytende.

Fig. 15.
No. 57 n. $\frac{1}{4}$.

o. C. 180 spaanskrapere, hvorav enkelte av bergkrystal. Mange har omhyggelig tilhugne egge, der oftest er utbuede, men der findes ogsaa enkelte med indbuede egge. Paa andre er en skraa eller ret egg forsynet med skrapertilhugning. Til spaanskraperne er ogsaa regnet nogen stkr., som ikke har nogen egentlig tilhuggen egg, men som allikevel efter eggens slitmerker at dømme maa ha været benyttet som skrapere. Tilhugning til skjæfting sees paa enkelte eksemplarer.

p. Et par kjerner og blokke av flint og kvarts.

q. C. 4130 stkr. avfald, væsentlig av flint, men ogsaa av stenarter, skifer, kvarts og bergkrystal.

r. Enegget kniv av rødbrun, skifret sandsten, 19 cm. lang. Ryglinien svakt og jevnt indbuet. Bladet bredt med kraftig utbuet egg. Længde 13 cm., største bredde noget nedenfor grepet c. 5 cm. Eggen er dog adskillig beskadiget. Grepets ryglinie er en fortsættelse av bladets, medens eggen ved en indbuing gaar over i grepet, som er jevnt avsmalnende. Litt nedenfor grependen har begge kanter et indhak. Langs grepets kanter forøvrig sees en række hak; sml. kniven fra Oddlien, Hevne (T. 10913. VSS. 1913, 2, 41, fig. 31). Mellem grepet og bladet har desuten ryggen et større indhak, som dog kan være en tilfældig beskadigelse. Foruten mot eggen er stykket ogsaa avslepet mot ryggen, som i bladets øvre del er avrundet, medens den nedre er eggslæpen. En svak avsats markerer overgangen mel-

lem den skarpslepne og rundslepne del av bladets ryg (fig. 16). Kniven fandtes i to dele med c. 1 m. mellemrum mellem hver. — Et 3,5 cm. langt brudstk. av en tynd enegget kniv av rødbrun sandsten. Dens form kan ikke nærmere bestemmes. — Et 9,5 cm. langt brudstk. av en bredbladet enegget kniv av graa skifer av typen fig. 14 i K. Rygh: Spidser og knive av skifer. Bladets nuværende bredde indtil 5,2 cm., men rygkanten er avslaat, likesaa mangler det øverste av grepet og den nedre del av bladet. Eggen har været meget skarp og er forholdsvis vel bevaret i en længde av c. 5,5 cm. — Et litet oddstk. av en enegget skiferkniv. — Et sterkt forvitret 5,7 cm. langt oddstk. av en tveegget kniv av skifer. Sideflaterne svakt hvælvet uten rygning. Odden spids oval, bredden tiltagende opover og egglinierne svakt utfaldende. Øverst c. 2,5 cm. bred. — Et vel 6 cm. langt oddstk. av en anden tveegget kniv av skifer av samme type. Eggene næsten parallelle, den ene svakt utfaldende, den anden omtrent ret. Bredden c. 3 cm. Avbrutt i begge ender. — Hertil kommer et par mindre brudstkr. av knive av skifer og emner. Paa et enkelt c. 4 cm. langt og indtil 2 cm. bredt brudstk. er eggen bevaret i en længde av 3,2 cm. Siderne er slepne. Ryggen endnu ikke tilslepen, men viser et brudd begrænset paa begge sider av sagspor. Sagen sees ofte at være glidd ut av sporet og at ha ridset lange striper paa sideflaterne.

s. Grovt tilhugget emne til spids av skifer av den i VSS. 1914, 4, fig. 14 fra samme fundplads avbildede undersætsige form med bredt blad og næsten rette indskjæringer mot tangen. Længde 13,5 cm., bladets største bredde ved tangen c. 6 cm. Slipningen endnu ikke paabegyndt, og tilhugningen synes heller ikke at være helt færdig (fig. 17). — Tangen og endel av bladet av en liten tveegget spids av graa skifer med en enkelt agnor. 3 cm. lang, derav 1,5 cm. paa tangen. — En 5,7 cm. lang tveegget spids av graa skifer uten agnorer og med avplattet tange (cfr. VSS. 1914, 4, fig. 16 fra samme fundplads). Det ytterste av odden avbrutt. Bladets største bredde nærmest tangen 0,6 cm. (fig. 18). — En 5 cm. lang tveegget spids av skifer uten agnorer, idet eggene er avskraanet mot tangen. Eggene forøvrig rette, og bladets bredde 0,7 cm. Bla-

Fig. 16. No. 57r. 2/3.

det rygget. Tangens flater svakt hvælvet. Odden defekt. — Et c. 5,8 cm. langt, i begge ender avbrutt brudstk. av en tveegget slank spids av skifer, som har været adskillig længere end de

Fig. 17. No. 57 s. ²/₃.

foregaaende. Bredden svakt avtagende mot odden, henholdsvis 1,6 og 1,5 cm. ved bruddenderne. Ved den nedre, bredere ende gaar bruddet tvert over to borer, henholdsvis fra hver side av bladet og tæt ved siden av hinanden, den ene dog noget nedenfor den anden. Borehullerne er traktformede, og boringen synes neppe helt fuldført, idet det ene hul saavidt er gaaet igjennem bladet, og det andet neppe har brutt igjennem. Skjønt hullernes stilling er noget paafaldende, er de vel søkt anbragt til støtte for skjæftingen, og det synes som om stykket under arbeidet er sprunget av. — Brudstkr. av tre forskjellige smaa tveeggede spidser av graa skifer, derav de to med rygget blad. — Endel emner og tvilsomme stkr.

t. Brudstkr. av to platteformede slipestene av sandsten.

u. Ovalt søkk av sten med indhakkert omgaaende fure efter længden. To sider har glatte, noget konkave flater.

v. 8 ovale slagstene med støtmerker i enderne, og 5 rullestene.

w. En større samling pimpsten, hvorav flere med skuringsmerker og rendeformede fordypninger.

x. En avlang, glatslitt (slepen?) sten med usymmetrisk ovalt tversnit, 5,8 cm. lang, 1,8 × 1,2 cm. i tvermaal ved midten. Tykkelsen avtar mot enderne, som er avrundet. Litt nedenfor den ene ende sees tvers over kanten tre indskjæringer, hvorav den nederste fortsetter i stump vinkel et stykke opover begge sider. Se fig. 19. Det synes utvilsomt at man har tilsigtet at fremstille et menneskeansigt. 2,1 cm. længere nede sees to smaa tverhak, det ene nedenfor det andet (genitalia?). Stykket tør maaske opfattes som et idol.

Fig. 18.
No. 57 s.
¹/₄.

y. Et litet kantbrudstk. av et kar av klebersten med noget utoverbrettet kant; 3 cm. nedenfor sees en rest av en omgaaende vulst. — To andre smaa brudstkr. av kar av klebersten, hvorav det ene er gjennemboret med et litet hul. Disse stkr. har vel neppe oprindelig tilhørt bopladsen. Cfr. VSS. 1914, 4, 20.

Nó. 57 er fundet av overlærer Nummedal ved fortsatt gravning paa Allanenget IV, Kristiansund. Om findestedet henvises til VSS. 1914, 4, 21. Av hr. Nummedals meddelelser om de sidste fund hitsættes: »Paa den nordøstligste og laveste del av Allanenget IV har jeg kun gravet ubetydelig; det er her endnu et godt stykke igjen som ikke er undersøkt. Den undersøkte del ligger nærmest den nye gate. Her fandtes næsten alle pimpstensstykkerne, fiskesøkket, de bredeste brudstykker av skiferspidser og nogen emner av skifer [dog ikke no. 57 s, fig. 17], og desuten selvfølgelig flint. Blandt disse er der et som kunde gjælde for eggstykket til en skivespalter, og et andet har form som en øks [no. 57 a—b]. Størstedelen er dog fundet paa den høieste del av bopladsen, østenfor der hvor jeg grov ifjor. Her saa det kun ut til at være en bergknaus med et tyndt lag paakjørt jord; men ved nærmere eftersyn viste det sig at der var en større grop paa flere meters længde og vel en meters bredde og flere sprækker i berget, og her fandtes der oldsaker. I den store grop var kulturlaget op til 40 cm. tykt, og her fandtes flint, skiferspidser, kniver og stenen som der er tegnet ansigt paa. Den største kniv [no. 57 r, fig. 16]

fandtes i to dele med omtrent en meters avstand. Kniven og den nævnte sten laa ikke langt fra hinanden¹.

Jeg har ogsaa fortsatt gravningen sydover mot Allanenget III. Her fant jeg det store emne til en skiferspids [no. 57 s, fig. 17] og tre avfaldsstykker av flint og intet mere, trods jeg grov gjennem flere kvadratmeter. Feltet mellem III og IV, som nu ikke er undersøkt, er bare 20 skridt langt.

De tre stykker av kleberstenskar fandtes nær hverandre og ikke mange meter fra det sted, hvor der ifjor fandtes et kleberstensstykke med huller i. Stykkene fra iaar laa i sort jord;

a. b.
Fig. 19. No. 57 x. 1/1.

¹ Uthævet av Th. P.

men det løse jordlag var her saa tyndt at man har ingen sikkerhet for at det oprindelig tilhører bopladsen.

Paa bopladsens nordligste del er der over kulturlaget myrjord. Mellem myrjorden og kulturlaget findes hyppig bark. En prøve er av konservator Printz bestemt som løvtræ, antagelig asp.

Om fundene ved Allanengen vil hr. Nummedal senere gi en samlet meddelelse (11434).

58. En hulslepen tverrøks av grønsten. 10,4 cm. lang. Eggen oval og 2,8 cm. bred. Kanterne svakt utfaldende i længdesnit; største bredde noget ovenfor midten c. 3,5 cm. Eggpartiet omhyggelig slepet, paa den høit hvælvede overside i en længde av c. 6 cm., paa undersiden gaar hulslipningen indtil 3 cm. nedenfor nakkeenden, resten er planslipt. Nakkens kanter og overside grovt tilhugne med avsater mot de slepne partier til støtte for skaftet. Nakkeenden tver. F. av hr. overlærer Nummedal i en aker østenfor Vinje kirke i Høvne (11435).

59. Brudstk. av en tverrøks av grønsten, 9,1 cm. langt. Eggpartiet avslaat. Tversnittet avrundet rektangulært. Kanterne facetslepne og utfaldende i længdesnit. Største bredde ved midten c. 4,2 cm. Spidst utløpende mot nakken. Et større parti paa oversiden er uslepet, men jevnet ved prikhugning. Undersiden ret avskraanet mot eggen og kun delvis slepen. Paa oversiden endel ar efter den oprindelige grovere tilhugning. F. paa en tømmervei ovenfor Ødegaarden paa Nordlandet ved Kristiansund og innsendt av hr. overlærer Nummedal (11436).

60. 51 stkr. flint, væsentlig arbeidsavfald og mindre knoder med avspaltningsflater. Kvaliteten temmelig uensartet. Enkelte stkr. er av graa, opak flint, men de fleste av graa, gulbrun eller sortgraa klar flint. Paa flere av stykkerne er overflaten vandslitt og likesom glat poleret. Et litet stk. har en omhyggelig retoucheret utbuet skraperegg. En bred, c. 6 cm. lang flekke av graa, opak flint har to oprindelig meget skarpe, men nu endel skaarede egge, og maa ha været brukt som kniv. Ogsaa enkelte andre stkr. viser merker efter bruk dels som knive, dels som skrapere. F. paa Bosviken, Flatanger, dels nede i fjæren og dels opover mot den bekjendte flintplads paa Uranbrekken. Desværre er flinterne fra de forskjellige steder blandet sammen, men innsenderen mente dog sikkert at kunne paavise endel av de stykker som var fundet i fjæren. De er sterkt vandslitte og av klar, væsentlig sortgraa flint. Et avlangt stk. har en ved avspaltninger fra begge sider tilhuggen oval egg med tydelige slitmerker. Skjønt partiet ovenfor de tilhugne eggflater har den oprindelige kridtskorpe, er stykket dog vel egnet til skjæfting. 5,2 cm. langt. Et andet stk. kan oppfattes som en

tilhuggen slagsten, øverst c. 6,5 cm. bred og 4 cm. tyk, men ved endel kraftige længde- og tveravspaltninger spidst utløpende i den anden ende. 6,2 cm. langt. Ogsaa tidligere er der paa Bosviken f. flintklumper i fjæren ved Jøssundfjorden (cfr. VSS. 1906, 5, 17 og 1904, 3, 14) (11437).

61. Tyndnakket økse av lerholdig sandsten (lersandsten). Vel 10 cm. lang, 5,8 cm. over eggen, som er skjæv i forhold til længderetningen, 4,3 cm. over nakken, som er eggsepen. Stykket er smukt slepet over det hele og maa nærmest opfattes som en retøks, skjønt eggslipningen er noget sterkere fra den ene side end fra den anden. Kun svakt hvælvet i tversnittet. Største tykkelse noget nedenfor midten 2,8 cm. Kanterne planslepne. F. paa Benset, Otterøen, Akerø, 45 cm. dypt under torven ovenpaa undergrunden, c. 50 m. fra sjøen og c. 10 m. o. h. Fra samme gaard er tidligere indkommen et større brudstk. av en baatformet økse (11438).

62. Tyknakket tverøks av lerskifer. Slepen over det hele; paa undersiden sees dog endnu ar efter tilhugningen. 12,2 cm. lang, 4,7 cm. bred over eggen. Avsmalner mot nakken, som er 3 cm. bred og skraat avskaaret. De brede sideflater svakt hvælvet mot de planslepne kanter. Største tykkelse litt nedenfor nakken, 3,1 cm. F. paa Uglvik, Otterøen, Akerø, i en aker c. 30 cm. dypt, c. 20 m. o. h. (11439).

63. En næsten cylinderformet, c. 14 cm. lang og 6,5 cm. tyk sten av granatholdig glimmerskifer. Stenen er endel forvitret, men overflaten har været omhyggelig tilhuggen. Den ene ende er omtrent plan, den anden avrundet, men begge viser merker efter stenens bruk som hammer eller slagsten. F. paa bunden av en myr, c. 1 m. dypt og c. 10 m. o. h. paa Sandø, Akerø, hvorfra museet tidligere har flere flintfund (11440).

64. En klump av blaasort flint, nederst eggformet, forøvrig med uregelmæssig rektangulært tversnit, c. 13 cm. lang, 8 × 5 cm. i tvermaal. De to breidsider er dækket med gammel forvitret kridtskorpe. Den ene smalside er næsten plan med glat, men temmelig tykt kridtbelæg. Den anden smalside har rygget form, dannet som det synes ved tilhugning, idet der sees gamle avspaltningssflater dækket av et tyndt kridtagtig forvittringsbelæg. Paa selve kammen sees endnu rester av den gamle kridtskorpe. Ved en større avspaltning (?) paa skraa fra den ryggede side avtynnes stykkets nedre del og ender i en oval, c. 5 cm. bred og 1,2 cm. tyk »egg«, og tvers over denne sees endel parallelle avslagninger, alt dækket med sekundært forvittringsbelæg. Stenen kunde efter sin form opfattes som en tildannet slagsten, men den mulighet er maaske ikke udelukket at de gamle avspaltninger er naturens verk. Stykket er f. i fjæren paa Sandø,

Akerø, hvor der ogsaa tidligere er opsamlet adskillig flint (cfr. VSS. 1913, 2, 44 og 1914, 4, 4) (11441).

65. C. 55 stkr. flint, gjennemgaaende smaa, og mange saa vandslitt, at det er vanskelig at avgjøre hvorvidt det er smaa naturlige knolder eller arbeidsavfald. Paa et enkelt stk. av graa, klar flint er den ene side en hel avspaltningsflate med slagbule. Et andet stk. synes at være en flekkeblok. Likesom fg. nummer f. i fjæren paa Sandø, Akerø (11442).

66. C. 190 stkr. flint. De fleste er vandslitte smaa skjærver og kan betragtes som arbeidsavfald. Et c. 2 cm. langt brudstk. av en flekke har i den ene en fra begge sider tilhuggen bore-spids, den anden ende er avtyndet antagelig til skjæfting. Et andet avlangt og mere klumpet stk. har i den ene ende en tilhuggen skraa skraperegg. Hertil kommer en liten kjerne. Alt av god, klar flint. Opsamlet paa veien paa Sandø, Akerø. Vistnok oprindelig fra fjæren (11443).

67. 55 stkr. flint, væsentlig arbeidsavfald. Der kan utskilles en liten skive med en tilhuggen ut- og indbuert skraperegg, topstykket av en flekkeblok og nogen daarlige flekker. Opsamlet i en aker paa pladsen Vaagene under Raknes, Otterøen, Akerø, c. 30 cm. dypt og c. 10 m. o. h. (11444).

No. 61—67 er indsendt av hr. sogneprest H. Saxlund.

68. C. 350 stkr. flint, hvoriblandt endel knolder med avspaltningsflater, resten væsentlig avfald. Paa enkelte stkr. sees skraperetoucher i kanterne. Et 9,5 cm. langt, noget krummet stk., spidst i begge ender med tresidet tversnit og rundt om tilhugget, kunde opfattes som en spidsøkse, men kan ogsaa være en tilfældig avfaltsform. Hertil kommer en flintkjerne med slagmerker i kanterne. Fra Ytre Stavik, Frænen. Flinterne fandtes liggende oppe i dagen tæt ved et litet bækkefar som gaar fra Stavik og ned til gaarden Engelsæte. Ved det samme bækkefar er ogsaa tidligere gjort flintfund. Indsendt av hr. bokholder A. L. Kringstad (11449. Cfr. no. 28 ovf.).

69. En stor oval rullesten, hvorav omtrent den ene halvdel er avkløvet efter lengden, c. 0,5 m. lang og indtil 0,35 m. bred. Den nedre del av den skraa brudflate er ganske glat poleret og tildels dækket med brunrøde striper, som løper i samme retning paa skraa nedover mot kanten. Stenen har maaske været anvendt til at rive farve paa. — En haandstor rullesten med en flat, ganske glat underside. Har antagelig været benyttet til gnidning mot den større. — En c. 0,48 m. lang og indtil 0,28 m. bred stenhelle, paa hvis ene side der sees nogen parallelle langedstriper overskaaret med tette skraa tverstriper.

F. paa gaarden Raufloen, Salberg, Inderøen, ved bryt-

ning av nyland, antagelig i en gammel hustomt. Paa samme sted fandtes ogsaa endel runde, aabenbart tildannede stenheller samt brudstkr. av haandkvernstene. Ikke langt herfra fandtes i 1914 en spydspids fra y. j. (T. 11170), og paa Klingerhaugen ovenfor gaarden blev der ved konservators besøk paa stedet i 1915 opdaget en bygdeborg (11450).

70. Et litet stk. sammensmeltet klokke-metal, en lyse-saks og en retvinklet jernkrok med en 15 cm. lang holder fundet under de utbedringsarbeider som blev foretat med Nærø kirkeruin sommeren 1915 under hr. arkitekt Ryjords ledelse. Jernkroken er en prøve av 29 lignende, som fandtes mellem gruset inde i skibet, væsentlig i dettes vestre del. De maa ha været fæstet i skibets vægge og har aabenbart været benyttet til at henge billeder, tavler og lign. paa, hvormed denne kirke

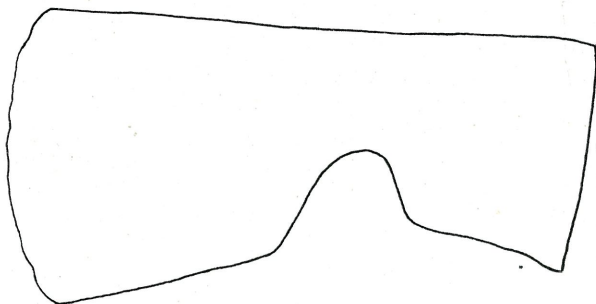

Fig. 20. No. 71 a. $\frac{1}{2}$.

har været rikt utstyret. Gave fra den trondhjemske avdeling av den norske fortidsmindeforening (11451).

71. Fund fra en lappegrav ved Møsjøen, Tydalen.

a. Økseblad av jern, c. 16 cm. langt, omtrent 8 cm. bredt over eggen; 3,3 cm. bredt nedenfor skafthullet, som er firesidet. Den øvre kant er svakt indbuet. Paa undersiden danner en indbuing nedenfor skafthullet overgangen til bladet (fig. 20).

b. Pilespids av jern med tange; 9,5 cm. lang, hvorav paa bladet 5,6 cm. Bladet er 2 cm. bredt ovenfor tangen, og bredden avtager jevnt mot odden, hvis ytterste spids er avbrutt. Den ene side er flat, den anden svakt rygget. Tangen er flatt uthamret i et plan lodret paa bladets (fig. 21).

c. En liten ring av messing, c. 3,3 cm. i indre tvermaal, med flatagtig, firesidet stamme, c. $0,3 \times 0,2$ cm. i tversnit (fig. 22).

d. Nogen flak av bjerkenæver sammensyet med senetraad.

e. Et større brudstk. av et kranium og endel andre menneskelige skeletdele.

Disse gjenstande er f. paa den vestre side av Møsjøen i Tydalen, c. en halv mil syd for Stugudal, tæt ved den gamle vintervei mellem Herjeådalen og Trondhjem. De laa i et litet gravrum i en ur like ved sjøen under en berghammer. Mellem de større stene, som omgav rummet, var der kilet ind mindre, og det hele var dækket av flate heller. Under arbeidet med en baat nede ved sjøen kom en av finderne til at løfte paa disse stene, hvorved der kom tilsyne et næverlag, og under dette fandtes resterne av kraniet og øksebladet. Da det hele var noget nediset, lot man imidlertid graven urørt. Denne undersøktes senere av Ola Stugudal. Det viste sig at et næverlag av 2 og delvis 4 tykkelser sammensyet med senetraad dækket gravens indre. Især laa næveren i tykke lag over hodet. Ved gjennomgravning av det lag, som var dannet ved formuldingen, fandtes dernæst pilespiden og messingringen. Graven indeholdt ogsaa en oval træplate av furu c. 35 cm. lang og indtil 20 cm. bred, maaske bunden av en næverkont. Det fremgaar av fundomstændighetene at denne grav utvilsomt maa være lappisk. Ifølge professor K. Schreiners velvillige undersøkelse av skeletresterne har disse tilhørt samme individ, et barn, og som gravgodset viser, en gut. Skjønt kraniets knokler var saa deformert at dette ikke med sikkerhet har kunnet sættes sammen, gjør dog skeletresterne indtryk av at ha tilhørt et lappisk individ.

Med hensyn til gravens alder er en sikker datering vanskelig. At graven er forholdsvis gammel, fremgaar dog av knoklernes medtagne tilstand, likesom ogsaa jernsakerne er adskillig forrustet. Øksebladet gaar vistnok typologisk tilbake til den under no. 53 omtalte middelalderiske form, hvorom der senere vil bli git en nærmere meddelelse paa grundlag av det i museet foreliggende materiale, men maa dog være betydelig yngre. Det tør neppe være ældre end 1700 tallet, og det er vel sandsynlig at graven tilhører dette aarhundrede. Bue og pil antages ikke at ha været benyttet av de sydligste lapper utover det 18. aarh. (dr. O. Solberg), og til langt ind i samme aarhundrede har lapperne sat sine barnelik ind i huler

Fig. 21.
No. 71 b. $\frac{1}{4}$.

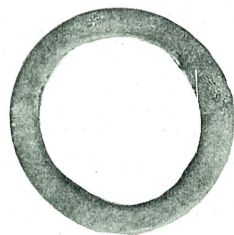

Fig. 22. No. 71 c. $\frac{1}{4}$.

og kløfter i urerne (prof. K. Schreiner). Denne grav er den sydligste hittil kjendte lappegrav fra utmark her i landet (dr. O. Solberg). Fundet er indsendt ved hr. gaardbruger Ola Stugudal (11452),

72. Et kranium, dele av et andet og et par knokler av menneske. F. paa Vestre Hernes, Frosta, ved gravning av en gjødselekjelder under fjøset. De indsendte knokler er rester av to skeletter som fandtes liggende utstrakt ved siden av hinanden nede i leren, men i ringe dybde. Senere støtte man ved samme anledning paa to andre skeletter, ogsaa liggende jevn-sides, i en avstand av 5—6 m. fra de fg. Knoklerne av disse blev nedgravet i fjæren, men er løvet indsendt til museet. Skeletterne var orienteret i retning øst—vest med hodet mot vest. Gravgoods blev ikke paatruffet. Disse begravelser maa vel antagelig skrive sig fra middelalderen, men man kjender dog ikke til at her har været nogen kirkegaard, heller ikke er her, saa vidt vites, tidligere fundet skeletrester. Gave fra hr. gaardbruger John P. Hernes (11454).

Fund fra flintpladsene paa Tornes i Frænen.¹

Fra disse rike flintpladse kommer der stadig nye fund ind til museet. Flintstykkerne opsamles av gutter over hele Øvre og Nedre Tornes's utmark, undertiden med angivelse av mere begrænsede lokaliteter inden denne, hvorpaa fundene er gjort. Da konservator endnu ikke har hat anledning til at kontrollere disse opgaver, har fundene ikke saa stort værd utenfor de enkelte bearbejdede stykker, som findes blandt den store mængde av arbeidsavfald og klumper av flintmateriale. De gjør dog tildels indtryk av høi ælde og opsamles i adskillig høide over havet, efter opgaver, som dog trænger at kontrolleres, fra c. 30 til 80 m. Flinten er omtrent udelukkende graa, opak, og avfaldet bestaar for en ikke ringe del av smaa skarpkantede fliser og spaaner.

73. Fund fra Langhaug, Nedre Tornes.

C. 75 stkr. flint og et par stkr. bergkrystal, deriblandt en flintklump, resten udelukkende avfald (11282). —

C. 225 stkr. flint og bergkrystal. Av stykkerne kan utskilles en grovt formet skiveskraper med omtrent firkantet omrids, c. $3 \times 2,5$ cm., med høi omhyggelig tilhuggen skraperegg

¹ Se K. Ryghs bemerkninger i VSS. 1913, 2, 45.

langs den ene kant. — 2 smaa flekkebor, som maaske ogsaa kunde opfattes som eneggede pilespidser. Paa det ene er odden avbrukket, og stykkets længde er nu 2 cm. Har skafttunge, tilhuggen ryg og spalteegg, som mot odden er skjærpet ved smaa retoucheslag. Det andet er et vel 2 cm. langt brudstk. Har spalteegg, som dog er tilhuggen ved smaa retoucheslag fra odden og opover i en længde av omtrent 1 cm. Paa »rygsiden« er kun partiet nærmest odden tilhugget. Odden noget avstumpet, som det synes ved bruk. — Spidsen av et tredje flekkebor. — Endel smaa flekker, navnlig rygflekker.

74. Fund fra Vaathaug,  vre Tornes.

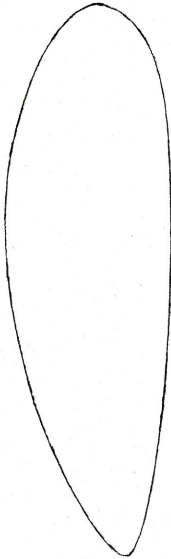
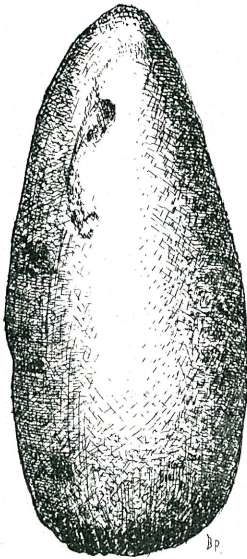

Fig. 23. No. 76 a. $\frac{1}{1}$.

19 stkr. flint og 1 stk. bergkrystal. Herav kan utskilles en flekkeskraper med grovt tilhuggen egg i den ene ende. — En liten skiveskraper bestaaende i en ytterskive med smaa retoucher i endel av kanten. — En uregelmæssig formet, avlang avkl vning, paa oversiden tildels dækket med kridtskorpe. I den ene ende en grovt tilhuggen indbuet skraperegg. — En flintkjerne (11411).

75. Fund fra Vaathaugmyren,  vre Tornes.

C. 100 stkr. flint og bergkrystal, hvorav 2 større knolde med avspaltningssflater. Endel av denne flint er av god klar kvalitet,

sort eller graa. Der kan utskilles en liten flekkeskraper og en spaanskraper, begge med omhyggelig retoucherte ind- og utbuede egge. Enkelte av flinterne viser paavirkning av ild (11420 a). —

Tver ks av grønsten av N sttvette type. Næsten spidsnakket med uregelmæssig tresidet tversnit. Eggen tilslepet fra undersiden, paa oversiden prikhugget og høit hvælvet. Alle fremtrædende kanter er avst tt, og særlig er partiet mot nakken omhyggelig formet ved tilst tning men har ogsaa her beholdt sin tresidede karakter. Eggen oval og noget skraa i

forhold til stykkets midtlinie. 10,5 cm. lang; største bredde noget ovenfor eggen 3,5 cm. (11420 b).

76. Fund fra Skarhaug, Øvre Tornes.

a. Spidsnakket tverøks av grønsten med høit hvælvet og næsten helt slepen overside; undersiden skraat avslepen fra noget nedenfor nakken ned mot eggen, som er oval og 2,8 cm. i tvermaal. Sidekanterne noget utsvungne. Største bredde ved midten c. 3 cm. Hvor overflaten ikke er slepen, er den jevnet ved prikthugning. Stykket nu noget forvitret. 7,5 cm. lang (fig. 23).

b. Enegget pilespids av graasort flint med tilhuggen skaftunge og omhyggelig tilhuggen ryg. Spidsen avbrukken. — Pilespids av gulagtig flint av en type, der tør karakteriseres som en mellemform mellem den eneggede pilespids og flekkespalteren (fig. 24). — Hertil kommer et par mere tvilsomme stkr., som maaske ogsaa kan opfattes som eneggede pilespidser.

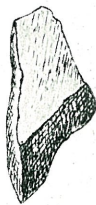

Fig. 24.
No. 76 b.
1/1.

c. En 4,8 cm. lang flekke av klar graa flint. Den ene kant nærmest slagbulen, som forøvrig er avbrutt, omhyggelig tilhuggen i en længde av 2 cm. En lignende tilhugning i den motsatte kant ved den tynde ende, som er dækket av kridt-skorpe. Eggene forøvrig endel skaaret. Vel kombinert kniv og flekkeskraper (fig. 25). — C. 20 flekker, de største 4—5 cm. lange, av enkelte kun mindre brudstkr.; flere av disse har skaarede egge og har antagelig været benyttet som knive. — 6 smaa brudstkr. av flekker, som i form nærmer sig flekkespalteren, men uten tilhuggen skaftunge.

Fig. 25.
No. 76 c.
1/1.

d. 4 smaa flekkeskrapere og 4 spaanskrapere, alle med omhyggelig retoucherte egge, de fleste med utbuet, 3 med indbuet egg. Enkelte er tilhuggen til skjæfting. Hertil kommer endel skarpkantede skiver og spaaner, som viser slitmerker efter bruk som skrapere.

e. Et tyndt bor som S. Müller I, fig. 30, med en omhyggelig tildannet spids. Brudstk. av et andet av samme form. — Et 4,1 cm. langt flekkebor med en egg langs den ene kant; odden dannet ved smaa retoucheslag fra den eggen motsatte kant. Kunde vel ogsaa opfattes som en pilespids (fig. 26).

Desuten enkelte tvilsomme stkr. og flere spaaner, tildels av bergkrystal, med fremspringende spidser.

f. 2 smaa blokker og en kjerne av flint. — 3 smaa stkr. som kunde opfattes som daarlige skivespaltere.

g. C. 820 stkr. flint og 140 stkr. bergkrystal, hoved-

sagelig arbeidsavfald. Flinten gjennomgaaende graa opak, men der findes ogsaa stkr. av sortagtig og graa gjennomskinnende flint. Det er for det meste mindre spaaner og fliser, ofte med gode spidser og skarpe, men tildels noget skaarede egge.

h. Et litet brudstk. av en plateformet slipesten av sandsten med slipeflater paa begge sider. — Et 15 cm. langt brudstk. av et bryne av kvartsitisk skifer av uregelmæssig form med et par skraa langedestriper paa den til sliping benyttede flate.

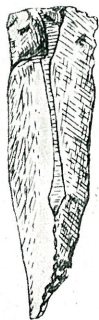

Fig. 26.
No. 76e.
1/1.

i. Ovvalt søkk av sten med omgaaende fure efter længden, 11 cm. langt. Adskillig forvitret; den ene side helt avflaket.

Denne fundplads er opgit at ligge c. 50 m. o. h. Den synes at være benyttet gjennom et længere tidsrum (11418).—

Butnakket tverøks av grønsten. Tversnittet næsten firesidet. Slepen over det hele; kun paa baksiden sees endnu ar efter den oprindelige tilstøtning. Bredsiderne næsten plane, smalsiderne facetslepné. Paa forsiden er et stykke avslaat omtrent fra midten skraat opover mot nakken. Eggen noget oval. 11,5 cm. lang, 4 cm. over eggen, hvor stykket har sin største bredde. Indtil 2,6 cm. tyk. Skal likeledes være f. paa Skarhaug, men paa en anden lokalitet end fg., c. 1 m. dypt i en myr (11419).

77. Fund fra fælles utmark:

6 smaa spaanskrapere av god klar flint. Eggene omhyggelig tildannet, dels utbuet, dels like. — En c. 2 cm. lang flekkeskraper av god graasort flint med en retoucheret indbuing i den ene kant (fig. 27). — En liten skiveformet skraper av graa opak flint, 2,5 cm. lang, 2,1 cm. bred med grovt tilhuggen utbuet skraperegg og med en tilhuggen, oven til tvert avskaaren, næsten 1 cm. bred skafttunge. — En skraper dannet av en flekkespalter med fint retoucheret egg.

3 smaa og daarlige flekker av opak flint med skaarede egge.

1 større flintklump med avspaltningsflater og c. 70 stkr. flint, alt avfald, væsentlig større skarpkantede stykker (11421). —

2 flekkeskrapere av graa, klar flint. Den ene er 2,4 cm. lang og har i den ene ende en høi, utbuet egg. Den anden er 4 cm. lang og er i den ene ende forsynet med 2 indbuede egge adskilt ved et fremspringende parti. Paa samme eksemplar er den ene kant omhyggelig retoucheret i en længde av 2

Fig. 27.
No. 77.
1/1.

cm. Flekkens rotende retoucheret i begge kanter, antagelig av hensyn til skjæfting.

En 3,8 cm. lang flekke med skaarede egge. Vistnok benyttet som kniv.

20 stkr. grovt flintavfald, væsentlig av daarlig, opak flint; herav 4—5 knolder med kridtskorpe og avspaltningsflater (11422).

De sidste to fund er opsamlet paa fælles utmark, som nærmest grænser til Nedre Tornes, no. 11421 »mellem Høgshaugen og Aarhaugen«, no. 11422 »mellem Høgshaugen og Grisholene«.

Fund fra flintpladse paa den sydøstligste del av øen Gossa, Akerø.¹

78. 30 stkr. flint, væsentlig avfald. En liten 2,5 cm. lang avbrukket flekke har to indbuede skraperegge, en i hver kant. Hertil to spaanskrapere. Fra findested III, Hardinghaugen (11371).

79. 13 stkr. flint, hvorav en liten skraper med utbuet egg, og en liten borspids. Resten knolder og avfald. Fra findested VII, Breivik (Berghaugene) (11445).

80. 24 stkr. flint, væsentlig avfald og smaa vandslitte knolder med gamle avspaltningsflater, samt et brudstk. av en flekke av bergkrystal med meget skarp egg i den ene kant. Av flinten har et stk. maaske været benyttet som bor uten dog at ha faat nogen særlig tildannelse. Et brudstk. av en flekke har retoucheret egg i den ene kant og kan opfattes som skraper. Fra findested XV, Øvre Akerøsand, syd for prestegaarden (»Julnes's aker«) (11372).

81. 11 stkr. flint, sterkt vandslitt og udelukkende avfald. Fra findested XVII, Aukrafjæren (11446).

82. 145 stkr. flint, udelukkende avfald (11373). —

C. 100 stkr. flint, hvorav en liten skraper med utbuet egg og en knute, resten smaa knolder og avfald. Sammen hermed indsendtes kronen av en tand av hest. Hvorvidt denne er samtidig med flintfundene, kan dog ikke sikkert avgjøres (11447).

No. 82 fra findested XXIX, Hjertvik (»Hellegaten«).

83. C. 365 stkr. flint, væsentlig avfald og klumper med gamle avspaltningsflater, de fleste sterkt vandslitt. Mange av disse stkr. har gul eller brun overflate. Ogsaa de mindre stkr.

¹ Cfr. VSS. 1912, 8, 52 ff.

har som sædvanlig paa denne plads klumpet form, medens flekker og skjærver omtrent ganske savnes. Av redskaper kan utskilles to noget uregelmæssig runde skiveskrapere, den ene av smuk graablaa flint, den anden med ind- og utbuet egg, c. 6 spaanskrapere, et tvilsomt bor med avbrukket spids, en knute, og et topstykke av en flekkeblok (11374). —

C. 100 stkr. flint, væsentlig avfald av samme karakter som fg. Hertil kommer en større klump og to mindre av graa, opak flint med avspaltningsflater. Av redskaper kan utskilles et 2,5 cm. langt brudstk. av en flekkeskraper med en indbuet egg i den ene kant, og to andre skrapere av uregelmæssige, tykke

Fig. 28. No. 83. $\frac{2}{3}$.

flekker, den ene med indbuet egg i den ene kant, den anden med utbuet egg i den ene ende. Ogsaa to andre stkr., begge av mørk, rødbrun flint, har grove retoucher i kanterne og kan være brukt som skrapere. Hertil kommer en omhyggelig tildannet slagsten («haandsten», fig. 28) av brun, klar flint, ved en række længdeavspaltninger spidst utløpende i den ene ende, som viser støtmerker. Overflaten glat og vandslitt (11448).

No. 83 fra findested XXXII, Hjertvikfjæren.

84. C. 80 stkr. flint av samme karakter som fg., med det for fjæreflinten karakteristiske utseende. Et enkelt stk. synes at være tildannet som bor. Fra findested XXXXII, Hukkelbergfjæren (11375).

85. 243 stkr. flint, omtrent udelukkende avfald og smaa knolder. Der kan utskilles en 4,5 cm. lang flekkeskraper med indbuet egg i den ene ende, og tre smaa spaanskrapere, hvorav den ene med omhyggelig retoucheret ind- og utbuet egg. Flere stykker har skarpe, nu noget skaarede skjæreegge (11268).

183 stkr. flint, væsentlig avfald bestaaende av smaa skarpkantede fliser, spaaner, skjærver og ytterflekker. Heriblandt foreligger et noget eiendommelig formet redskap, avb. her som fig. 29, dannet av en tynd skive av graa klar flint med tresidet omkreds. Stykket er c. 5,5 cm. langt og indtil 3,8 cm. bredt; tykkelsen indtil 0,5 cm. Alle tre kanter har omhyggelig tilhugne egge, av den kortere er et stykke i midten sprunget av, saa kanten her, skjønt den synes at være opskjærpet, er mere but. Dette indbuende parti har dog ikke karakteren av en skraperegg. I den motsatte ende er stykket spidst utløpende og omhyggelig tilhugget. Spidsens odd er but, men det er vanskelig at avgjøre hvorvidt dette skyldes slit eller tilhugning. Der sees nogen fine ar efter smaa avspaltninger noget paa skraa tvers over odden. Hvorvidt dette stykke skal opfattes som et bor eller en pilespids av særegen form, med det spidse parti som tange, tør dog være uvisst (cfr. VSS. 1914, 4, 18, fig. 9—12, som vel ogsaa kunde opfattes som pilespids) (11376).

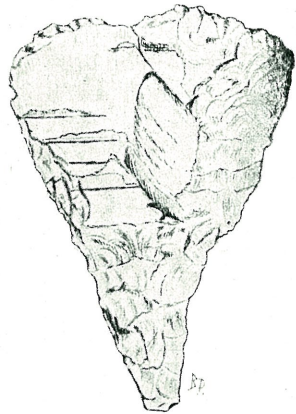

Fig. 29. No. 85. 1/1.

No. 85 fra findested XXXXV, Hukkelbergmyren, opsamlet i en dybde av c. 0,5 m. og i en høide o. h. av 25—30 m.

No. 78—85 er indsamlet under kontrol av hr. sogneprest H. Saxlund og indsendt av ham.

Fund fra grundgravninger i Trondhjem.

86. Vævlod av klebersten av almindelig form med et hul nær den øvre, avrundede kant. Litt nedenfor hullet gaar en smal fure fra kanten og paa skraa tvers over den ene bredside, vistnok frembragt ved slit mot en snor eller lign. F. paa eiendommen Klosterenget paa Øen. Gave fra hr. overlærer Axel Sommerfelt (11321).

87. Et segment av en rund, skiveformet bakstehelle av sten med riflet overflate. F. for længere tid siden ved gravning i Kongens gt. utenfor Norges Bank (11347).

88. Endel menneskelige skeletrester og to profilstene av klebersten. F. ved grøftegravning paa Elgeseter klostertomt (11364).

89. Endel menneskelige skeletrester, deriblandt et kranium, f. ved utvidelse av kjeldereren under Søndre gt. 4 (Adresseavisens gaard) ut mot Apothekerveiten. Benene hadde været indesluttet i en med jernnagler sammenføiet, 1,85 c. lang kiste av træ, hvorav rester endnu var i behold. Graven laa meget dypt, helt nede i leren. Der blev ogsaa fundet rester fra en anden grav, men disse blev ikke bevaret. Man har ogsaa tidligere ved gravninger under denne gaard støtt paa gamle grave, som utvilsomt skriver sig fra en middelaldersk kirkegaard. Det ligger nær at henføre denne kirkegaard til den av Harald Haardraade byggede Gregoriuskirke, som ogsaa nævnes i senere middelalderske kilder. Denne kirke maa antagelig ha ligget i strøket mellem det tidligere posthus og Trondhjems Sparebank. Det er dog ikke umulig at disse gravfund staar i forbindelse med de middelalderske grave, som tidligere kjendes fra Realkreditbankens tomt, og i saa fald maa vel denne kirkegaard ha tilhørt Olavskirken (11405).

90. Et brudstk. av frisen til et Rärenkrus (»bondedanskrus«); av indskriften kan læses DEI BVREN. — Endel brudstr. av de almindelige rhinske krus. — En mængde brudstr. av de i vore byfund talrig forekommende bukede lerkar med tre ben og skaffformet haandtak. Et større brudstk. er glaseret og orneret i farvede mønstre. — En stor mængde skaar av glaserte fat av de forskjelligste former med vakre ornamenter i farvede mønstre. Tilhører væsentlig 18. aarh., og likesom de fg. vistnok frembringelser av stedlig industri. — En mængde større og mindre brudstr. av hollandske tallerkener og andet hvitglaseret krustøi med blaa tegninger. — Brudstr. av kridtpiper. Et pipehode av brændt ler, hvis forside bestaar av et utskaaret skjægget mandshode. — Et stk. flint, vistnok ildflint. — En firkantet plate av en ovn av klebersten. — Underdelen av en haandkvernsten. — En liten ring av jern. — 6 gjennemborte kugler av rødbrændt ler, vævler eller garnsænker. — Rester av en spidssnutet sko.

No. 90 er f. ved grundgravninger i Søndre gt. 15, L. H. Wilhelmsens forrige gaard, nu Trondhjems Handelsbanks. Kulturlagets dybde var paa faldende ringe, kun 1—1,5 m., naar man tar hensyn til at tomten ligger meget nær den ældste bydel, og den utgravede masse bestod hovedsagelig av senere paafyldning

Ingen av de ovenfor opregnede gjenstande kan antages at være middelalderske, de fleste tilhører 17. og navnlig 18. aarh., enkelte er vistnok ogsaa yngre. De ældste stkr. kan maaske dateres til midten av det 16. aarh. Gave fra Trondhjems Handelsbank (11427).

91. En spillebrikke av ben, avb. fig. 30. Undersiden er flat, c. 2 cm. i tvermaal, med et indboret hul i en længde av c. 1,5 cm. Fra basis utvider brikkens omfang sig og faar sin største bredde noget ovenfor denne, smalner dernæst av indsvunget kegleformet og ender i en spids, som dog nu er avbrutt. Stykket har været i ild, hvorfor det er helt kalcineret, og næsten halvdelen er sprunget av i dets længderetning. Brikker av denne form gaar tilbake til den yngre vikingetid, men tilhører vistnok hovedsagelig ældre middelalder (cfr. Jan Petersen: Bretspil i forhistorisk tid, Oldtidens Rygh-festskrift s. 87). — Et 12,5 cm. langt brudstk. av en enkelttindet sammensat kam av horn av vanlig middelaldersk form. Sideskinneerne orneret med fire længdestriper, hvorav de to øverste er forbundne med brutte tverstriper i trappemønster. — Et litet brudstk. av mellomstykket til en dobbelttindet kam av horn med gjensittende rester av broncenagler. — En naal av ben eller horn av den vanlige form med et hul gjennom den øvre del, som er avplattet med utsvungne kanter. Den øvre del av en lignende naal, men uten hul. Desuten to mindre brudstykker. — En 26 cm. lang, rund naal av ben eller horn, næsten 1 cm. i tvermaal, avbrukket i den øvre ende, likesom det ytterste av spidsen mangler. Endel forkullet og krummet av ild. Strikkepind? — En tilspidset takk av hjortehorn med paa begge sider avskraanet, kløftet rot. — En islægg, hvorav dog den ene leddende er avbrutt. — Avsagede emner av horn og lakker. — Halvkugleformet haandtenshjul av ben, sterkt optæret. — Rokkehode av træ til en haandten. Firesidet tversnit med rækker av hakk i kanterne og et tresidet hul øverst. — Brudstk. av en liten spade av træ, vel 18 cm. lang, av en form som ofte forekommer i byfundene. — Et 10 cm. langt dreiet haandtak av træ, antagelig til en syl, prydet med omgaaende baand av fordypede linier. — Knivskaft av træ med en isittende stump av bladet og en bronzeholk om den nedre del. — Krok av træ. — Knivblad av jern. — »Saltkar« av klebersten av den ikke sjeldne timeglasform med en vulst om midten, c. 12 cm. høit og med noget ovalt tversnit. Undersiden er flat. Oversiden danner en skaal med flat bund og indad skraanende vægge, c. 1,5 cm. dyp; et større kantstykke

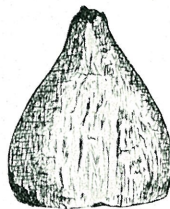

Fig. 30.
No. 91. $\frac{1}{1}$.

er avslaat. Det er mulig, at disse vakre og karakteristiske stykker, hvorav museet nu har ikke faa eksemplarer, skal opfattes som saltkar, men det kan bemerkes at skaalens indre vægge og bund paa dette eksemplar er sterkt solet, hvad der tyder paa at dette stykke ialfald har været benyttet som lampe¹. Fig. 31.

— En liten rund skaal av mørk, kvartsagtig stenart, c. 6 cm. i tvermaal over mundingen og 3,5 cm. høi. Undersiden er flat, og ved en omgaaende indskjæring ovenfor denne er der dannet et lavt fotstykke. Forøvrig er konturen utfaldende. Nedenfor kanten sees rester av en omgaaende vulst, og mellem denne og

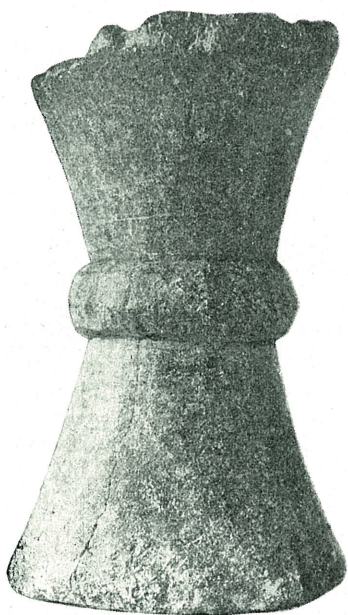

Fig. 31. No. 91. ²/₃.

fotstykkeket spor av to omgaaende fordypede linier. Stykket er dreiet og har oprindelig været glat poleret. Det er sterkt medtat av ild, og av den polerte overflate sees nu kun rester med en smuk grønblaa farve. Vistnok et saltkar. — Et kantbrudstk. av en gryte av klebersten med en utstaaende terningformet knop. — En rund lav skaal av klebersten, c. 10,5 cm. i tvermaal. — Digel av klebersten, grovt tilhuggen med seksidet haandtak. I skaalens kant likeovenfor haandtaket en indskjæring. Et større stykke av skaalen avkløvet. — Brudstk. av et andet skaftkar av grøtsten, vistnok ogsaa en digel og likesom fg. sterkt solet. — Et litet skaftkar av grøtsten av omhyggeligere arbeide end fg. Skaalen noget oval i skaftets tverretning, flatbundet med ret opstaaende vægge, 9,5 × 10,5 cm. i tvermaal. Av skaalens væg er et større stk. avkløvet, likesom der kun gjen-

staar en stump av skaftet. Stykket bærer ingen sotmerker. — Nogen brudstkr. av de almindelige rhinske krus. — Endel brudstkr. av de bukede lerkar med tre ben og skafthaandtak. — En mængde skaar av stentøi av forskjellige former og av

¹ Det samme synes ogsaa at ha været tilfældet med B. 6344, som under den bredeste ende har et dypt cylindrisk hul. Cfr. Bergens Mus Aarb. 1910, 11, 19. Cfr. ogsaa E. C. R. Armstrong: Stone Chalices, so called (Proc. of the Royal Irish Acad., vol. 26, sect. C, no 13, plate XXI, fig. 6).

samme art som omtalt under fg. nummer. — Brudstk. av en ovnskakel med grøn glasur. — Profileret kantbrudstk. av en ovnsplate av talksten. — Brudstk. av en paa den ene side riflet bakstehelle av sten. — Halvdelen av en rund plate av træ, 44 cm. i tvermaal, med et rundt skaft. Paa begge sider sees lange knivrids i forskjellige retninger og merker efter øksehug. Maaske brukt som underlag til opdeling av fisk og kjøt. — 7 vævlod av klebersten av vanlig form med hul nær den øvre kant. Et vævlod av samme form har to huller, det ene paa vanlig sted, det andet ved det ene hjørne. Desuten to halvmaaneformede vævlod med et hul ved hvert hjørne. — Brudstkr. av tre bryner av kvartsitisk skifer, hvorav midtstykket av et eksemplar av formen med firesidet tversnit og smalest paa midten, medens tykkelsen tiltar mot enderne. Et andet stykke er av meiselformen, hvor begge bredsider møtes i en egg. Et fjerde bryne av violet skifer. — Litet brudstk. av en søyle av klebersten. — Brudstk. av en forvitret kvadersten av lyst marmor med profileret kant. — En smuk skive av mørk flint med slagmerker i kanterne, vistnok ildflint.

No. 91 er fundet ved utvidelse av kjelderens i Erling Skakkes gt. 5, hjørnet mot St. Jørgensveiten, hvor der ogsaa ved tidligere gravninger er gjort gamle byfund. Der blev gravet til en dybde av c. 3 m.; grunden bestod i den nedre del av mørk kulturjord, men i den øvre del blandet med senere paafylling. Av de ovenfor opregnede saker skriver de ældre sig fra middelalderen, tildels fra den ældre del, saaledes den eiendommelig formede spillebrikke, likesom vistnok ogsaa den enkelttindede kam. Karakteristisk for middelalderens byfund er idethele redskaper og emner av horn, et materiale som ved siden av træ og klebersten har spillet en stor rolle i den hjemlige industri i denne tid. Middelaldersk er ogsaa det timeglasformede »saltkar«, og vistnok ogsaa enkelte av de vanskelig daterbare kar av grøtsten. Den etterreformatoriske tid tilhører stentøiskaarene, hvorav det meste skriver sig fra 18. og første trediedel av 19. aarh. Blandt de yngste av fundene kan nævnes et pipehode av hvitt glaseret krustøi fra midten av forrige aarh. med en jæger i grøn jagtdragt malet paa forsiden (11428).

92. Halsen av et Mascaronekrus fra Frechen. F. ved kloakgravning utenfor Olaf Trygvessøns gt. 30, hjørnet av Jomfrugaten (11430).

93. 6 kranier, f. i den øvre del av Kjøbmandsgaten under arbeidet med gravning av grøft til nedlægnings av gasrør. Utenfor gaarden no. 8, det nordre hjørne av Broveiten, støtte man i vinter i en avstand av 5 m. fra husrækken paa to gamle grundmure, som gik parallelt i retning øst—vest og med en ind-

byrdes avstand av 6 m. Murenes tykkelse var c. 2,5 m. Utenfor begge mure fandtes kranier og menneskelige skeletrester av 9—10 individer, medens det gjennomgravne rum indenfor murene ikke indeholdt begravelser. Hvorvidt man her har støtt paa rester av en hittil ukjent middelaldersk kirke, er det vanskelig at uttale noget sikkert om, før man har hat anledning til at blotte murene i en større utstrækning. De fundne murrester er opmaalt og kartlagt og er nærmere omtalt i den trondhjemske avdeling av den norske fortidsmindeforenings beretning for 1915 (11453).

Følgende trykfeil i tilvekstfortegnelsen 1914 bedes rettes:

- Side 16, l. 8 f. o.: tveeggede, læs tvereggede.
— 25, l. 22 — : Aursund, læs Aarsund.
— 28, l. 8 — : Sundbø, læs Sundsbø.
— 28, l. 20 — : cm., læs m.
— 33, l. 10 — : tider, læs sider.
-